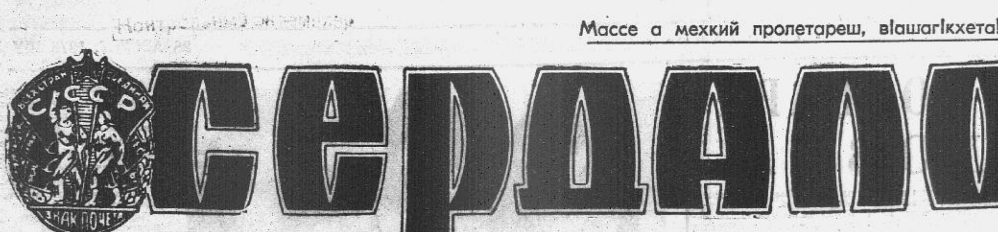
Масс а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА 28 август, 1976 шу. • № 105 (5616). • Мах 2 кеп.

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера Нохч-ГIалгIайчен колхозашкен совхозашкен дика хьийкъад ялат, сом, баьцадаараш, кхыйола юрта боахама культураш. КПСС XXV съезда решенеш йизза кхоачаш а еш ханнахьея ца дойташи уж чуйнцадахара, хьайбашта цхьан шеран ах шеран кхоачамхиллал доакъар Iалашдара республика юрта боахама къахьегамхоша тIагIертта къовсам лоаттабу. Паччахьалкхен плани тIанйца социалистически декхараши царга дизза кхоачашдайтара царна доккха новкъостал ду вай республикерча городашкарча, болхлой поселкашкарча промышленни предприятей, гIишлошъечен транспортнии организацей, кхыча учреждений болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха. Шоай хьинари низи кхо ца цеш къахьийгад цар ка бола ялат чуэцача, доакъар Iалашдеча. Оттаьча графикагIа юрта бохамашта Iалашъяьй къахьегамен материальнии ресурсаш, транспорт, эшаш йола кхы техника.

ГОРОДИЙ КЪАХЬЕГАМХОЙ-ЮРТА

ХIанз къаьстта боккха бехктокхам тIалатт республикерча колхозашкен совхозашкен дика хьийкъа хьахинна сом, баьцадаараш ханнахьси ца дойташи чу а эцаш уж кийчдара, чакхдакара. Цунца дувзаденна «1976 шера хьалхедаь баьцадаараши соми ший ханнахьа чуэцара, кийчбара, чакхбаккхара, царна реализаци яра дс дезарех» КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюро соцам баьб. Из бизза кхоачашбара республикерча промышленни предприятейи организацейи партийни организацеша берригa къахьегамхой оарцагIбаьхаб баьцадаараши соми чуэцача юрта боахамашта ма-могга дикагIа новкъостал дара. Цу даькъе шерра яьржача социалистически яхьо тIатIа дикагIа хулийт цар доахаш дола къахьегама толамаш. Юрта боахама деш дола шефски новкъостал хадданза тоадара даим тIахьожам лоаттабу парте горкомаша, райкомаша, юххьанцарча пртийни организацеша.

Юрта боахама шефски новкъостал дара дола лоархIаме гIулакх чIоагIа раьза хинна хьаллаьцад республикерча промышленноста, гIишлошъечен транспортнии организацей болхлоша, берригача къахьегамхоша, гIулакхерча наха. Цар шоай хьинари низи кхо ца беш ерригa шоай торонаши кхоачамаши оарцагIдаьхад юрта боахама новкъостал дара. ХIанз дуккхьал город Грознера хIара дийнахьа соми баьцадаараши чуэцачеи уж кийчдечеи кхашка къахьегаш хул ши эзар совгIа саг, бIаьш автомашинаш. Цар шоай сийлен декхар лоархI цхьан шерай ах шерай кхоачамхиллал доакъар кийчдар, ялат, сом, баьцадаараш, кхыйола юртбоахама культураш чуэцара тIанйца социалистически декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лацар.

Гуйре чуерзаеча шийгара доагIаш дола дакъа ца лоацаш цхьаккха промышленни предприяти, гIишлошъю, транспортни, кхыйола организаци яц республике. Парте горкомаша, райкомаша хадданза учет лелаю шефаша колхозашкеи совхозашкеи леча балхий, массанена дIадовзийт хьалхашка латта декхараш бехктокхаме хилар.

Къаьстта дика вIаштIехьдаьккхад юрта боахама шефски новкъостал дар ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент». Аргунски «Пищемаш». А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача, «Нефтегазпромавтоматика» опытни заводий, Старогрозненскии Малгобекскии бурув тохара балхий управленей, кхыча организацей коллективаша. «Электроинструмент» завода болхлоша Назрановски районерча боахамашта кийчъяьй 230 тонн йол, шекара свеклана оасар деча къахьийгад ши эзар сага-дийнахьа. «Назрановский» совхоза кийчъяьй пхи емкость, дуккхача боахамашта кийчъяьй запасни оатхалаш. ХIанз Назрановски совхоз-техникуме хIара дийнахьа хьинаре къахьегаш ва 35 болхло. Аргунски «Пищемаш» завода коллективо 18 гектара тIарча шекара свеклана оасар даьд, хадданза № 2 йолча баьцадаарий совхозе къахьегаш ва итт саг. «Джалка» совхоза бардана лаьрхIа кийчъяьй 20 емкость, иштта кхы дукха цистернаш, оборудовани, запасни оатхалаш кийчъяьй Шаьла районерча кхыча боахамашта. Юрта боахама шефски новкъостал дара дола шоай декхараш дизза кхоачашдеш кхы дукха а организацеш, промышленни предприятеш я республике.

Цхьабакъда промышленни предприятеша, гIишлошъечен транспортнии организацеша юрта боахама шефски новкъостал деча цIенхаштта кхоачамбоацараш нийслу. Оттаьча графикагIа техника болхлой дIа ца ухаш моттигаш нийслу. хIаьта боахамий заявках дIаяхийтача транспортах бизза пайда ца эцаш моттигаш а хул. Из болх тоабара цхьана план а оттаяь цу гIулакхага хьажа еза боахамийи предприятейи партийнии профсоюзнии организацеш. Шефашта юкъе айхха бувзам ца хилар чIоагIа Iаткъ юртбоахама культураш чуэцара. Укх шера июль бетта Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза новкъостал дара Грознера дIаяхийта ткъаьх автомашина бIарччача дийнахьа хайра де хIама доацаш лаьттар. Уж санна йола моттигаш дукха нийслу.

Цу кхоачамбоацараша цIенхаштта къовсам лоаттабе а уж дIадаха а декхарийла я парте райкомаш, райисполкомаш, юххьанцара партийни организацеш. Ер шу доллуча хана колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дара де лаьрхIа балхаш мишта чакхдоах хьожаш тIахьожам лоаттабе беза цар.

Предприятей, организацей кулгалхоша колхозий, совхозий кулгалхошца дага а боалаш шефски новкъостал дара болх тоабе беза, шоашта юкъера бувзамаш тIатIа чIоагIдара даим йоакхо а еш.

Дика хьийкъа ялат, сом, баьцадаараш чудерзадеча шефски новкъостал даь ца Iеш иттлагIча пятилетка хьалхара шу доллуча хана шоаш боахамашка де лаьрхIа балхаш дизза чакхдахар хIара предприяте, организаце коллектива сийлен декхар да. Колхозаштеи совхозаштеи шефски новкъостал дара хIанз лоаттабеш бола тIахьожам мелбалийта йишъяц парте горкомаша, райкомаша, юххьанцарча партийни организацеша.

Силос кийчъе йолаяьй

Назрановски совхоз - техникуме силоса хьажкIаш чуэца болабеннаб. ВIалла дицдалий тац совхоз - техникума механизатораша укх шера общественни хьайбашта 1,5 шера кхоачамхиллал доакъар Iалашдергда аьнна шоаш денна дош.

ХьажкIаш хьакха йолаьяча хьалхарча пхе дийнахьа 1500 тонн силос кийчъяьй укхаза, хIаьта 70 гектара тIара хьажкIаш чу а нийцай.

Къаьстта хьинар айдаь, хьалхашка латтача декхарашта шоаш бехктокхаме хилар дика кхетадеш болх бу силос кийчъеча механизатораша Котиев Дауда, Евлоев Салмана, Падиев Махьмада, комбайнаш тIара силосан масса дIакхуьхьача автомашинаш водителаша Хамхоев Ахьмада, Гайсанов Махьмада, Часыгов Аюба, Зязиков Махьмада.

Дийнахьара норма 3 гектар йолча 5 гектара тIара хьажкIаш чуэц хIара агрегато.

СУРТАШ ТIА: (лакхерчун тIа) комбайнер Евлоев Салман; (лохерчун тIа) доакъар чуэцаш латт совхоз-техникума кхашка.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛАШ

Дукха балхаш де дезаш ба хIанз республика юрта боахама механизатораш. Хьувкъам чуэца безаш ба, гурахьа юв культураш дIаера кийчо е езаш ба, и. д.

23 август тIакхоачаш гурахьа юв культураш дIаера 114 эзар гектар лаьтта аьхад механизатораша, е планагIа аха дезачох 56 процент.

Гурахьа юв культураш дIаера лаьтта кийчдеш боахкача механизатораштa юкъе яьржача яхье хьалха ба Грозненски, Надтеречни, Шелковской районашкара бараш, хIаьта тIехьа бус Назрановский, Ножай - Юртовски, Советски, Сунженски, Урус - Мартановски районий механизатораш. ПланагIа аха дезачох пхеллагIа дакъа мара лаьтта аьхадац цу районашка.

Ерригa республика хьайийцача гурахьа ювча культураштеи зябан лаьтта соахка 23 август тIакхоачаш аьхачул кIезигагIа аьхад укх шера цу юкъа. Из ха деза республика колхозийи совхозийи кулгалхошта. ХIаьта лаьтта ахара балхаш сихде а деза.

Баьцадаараши соми чуэцара—хадданза терко

Яьча йоакхонга хьежжа

Керттерча даькъе баьцадаараш леладеш я Ачхой-Мартановски района соахка мара вIашагIйолланза йола «Урожайный» яха совхоз. ИттлагIча пятилетка укх хьалхарча шера планагIа 2100 центнер нарсаш, 229000 центнер помидораш, кхы тайпа баьцадаараш дохка дезаш бар паччахьалкхенга цу боахама къахьегамхой. Цхьабакъда «Пятилетка — диъ шера!» — аьнна «Консервплодоовощ» объединене хьалхалаттараша республика берригача баьцадаараши соми кхеберашка даьча кхайкарала жоп луш укх шера паччахьалкхенга 24 эзар центнер помидораши 2,5 эзар центнер нарсаши йохка декхар тIанйцар укхаза.

Шоаш денна дош толамца кхоачашде гIерташ цхьайолча хана балха ха чакхъяьлча а цIа ца болхаш низ, хьинар кхо ца деш къахьийгар кхашка баьцадаараштa Iунал деш. Къаьстта теркам тIабахийтар деррига балхаш агротехнически дикагIйолча ханашка чакхдахара.

Яьча йокхонга хьежжа дог гIоздоаккхаш дика хьийкъар помидораш а нарсаш а. Баьцадаараш чуэцара а уж паччахьалкхенга дохкара а тIанйца декхараш дуккха тIехкхоачашде йиш йолга гуш бар совхоза къахьегамхой. ХIаьта цу ханна КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева письмо дахьийтар Краснодарски края лаьтта леладерашка. Из письмо дувцаш собранеш чакхъяьлар совхоза ерригача бригадашка. Кубанций патриотически болам хьал а лаьца иттлагIча пятилетка укх хьалхарча шера паччахьалкхенга 30 эзар центнер помидораши 5,5 эзар центнер нарсаши йохка дош делар къонача совхоза барттайнача коллективо.

Паччахьалкхенга хIанзле ехкай 54 эзар центнер нарсаши дукха хIама ца эшаш 20 эзар центнер помидораши. Из боккха толам а ба. ХIана аьлча паччахьалкхенга нарсаш йохкара хьалха тIанйца хинна социалистически декхараш хIанзле 216 процент кхоачашдаьд цар, гарга ба помидораш йохкара план кхоачашъяь яккха а. ХIаьта помидораш хIанз а ахаш мара чуйнцац. Чуйнца яьннаяц нарсаш а. Баьцадараш кхедеча района боахамашта юкъе из культура эггара дукхагIа укх совхоза къахьегамхоша чуец. Фуд бахьан?

— Кхычарел ткъо ди хьалха дIайийра тха бригадо нарсаш, — дувц шоллагIча бригада бригадира Эдильханов Зилаудина — Нагахьа санна, нарсаш дIайийначул тIехьагIа шелал этта яларе дIацийна фу дов мегаш а дар, хIаьта из культура юха дIае езаш а хургдар тхо. Цхьабакъда хаоттама хьелаш аьттув болаш нисделча нарсаш ханал хьалха дIаеро тхона боккха пайда а лургбар. Цул совгIа тIехьарча шерашка укх шера санна ханал хьалха ах гектара тIа нарсаш дIаювш опыташ чакхъяьхар оаха. Цу опыташа хьахьекхар ткъо ди хьалха нарсаш дIайийча цу культура фу доаделла паттахьа мара шелал отташ йоацилга. Из гIулакх кхетадаьчул тIехьагIа мара дIайийнзар оаха нарсаш. ХIаьта хIанз гектара тIара чуэца хьувкъам планагIа лаьрхIа хинначул шозза дуккхагIа ба.

Бахълув Зилаудин. Социалистически декхарагIа 720 центнер чуэца езаш хиннача хIанзле 1100 центнер нарсаш чуенай цун бригадо. Иштта дика болх баьб совхоза кхыча бригадай коллективаша а.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХIара ди тIехьагIа баьцадаараши соми сихагIа чуэцари кийчбари — юрта боахама къахьегамхой лоархIаме декхар.

Паччахьалкхенга баьцадаараши соми бохкара

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОН
СУНЖЕНСКИ РАЙОН

ДоккхагIдола социалистически декхараш толамца кхоачашду

Ачхой-Мартановски района «Новосельский» яхача совхозо.

Баьцадараш дохкара декхараш 52,6 проценти. сом — 70 проценти кхоачашдаьд цо.

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхозо.

Паччахьалкхенга сом бохкара декхараш 48,4 процент кхоачашдаьд цо.

Баьцадаараши соми чуэцаран паччахьалкхенга бохкараи.

ТIЕХЬАБУСАРАШ

Шелковски, Гудермесски, Малгобекски, Наурски районий боахамаш

Дуккхача колхозашкареи совхозашкареи консервни заводашка дIаухийта помидораш дикал лоха йолаш я. Грозненски консервни завода зочерча боахамашкара хьаккхухьийта пульпа (аьта помидораш) цIе яла йоласнйача е мошача помидорех яьккхе хул. Из бахьан долаш консервни заводо хьаю продукци дика хилац.

БАЬЦАДААРАШИ СОМИ КИЙЧБАРА ТIАИЙЦА ЛАКХАРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАР
(23-гIа август тIакхоачаш)
СВОДКА

Районаш	Баьцадаараш: Хьувкъам чуэца болабучча денз тIанйца лакхара декхараш кхоачашдара проценташ	Баьцадаараш: ДIададаха кIиранда тIакхийттар (декхарех йола проценташ)	Сом: Хьувкъам чуэца болабучча денз тIанйца лакхара декхараш кхоачашдара проценташ	Сом: ДIададаха кIиранда тIакхийттар (декхарех йола проценташ)
Назрановски	36,7	16,5	0,6	0,6
Грозненски	25	10,1	27,8	5,3
Сунженски	26,9	8,4	9,6	12,2
Ачхой-Мартановски	36,8	8,1	33,9	10,4
г. Грозный	32,9	7,3	26,4	4,9
Шалински	21,8	3,8	8,6	2,1
Урус-Мартановски	14,3	3,5	8,6	2,4
Надтеречни	5	3,5	2,5	2,3
Наурски	14,8	3,2	25,0	7,2
Малгобекски	18,8	2,7	6,0	4,4
Гудермесски	9,6	1,6	12,1	4,2
Шелковски	6,0	1,2	39,6	15,6
Советски	—	—	14,0	14,0
Веденски	—	—	1,9	—
Ножай-Юртовски	—	—	1,5	1,5
Республике гIолла	27,1	7,9	19,4	4,9

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХIАБУ

Укх шера хьалхашка латта декхараш дика кхоачашдеш хьабоагIа къонача коммуниста Тахаев Яхьъяс кулгалдеча Веденски района хьуна боахама къахьегамхой. Хьуна боахама юкъейоагIа гIирсаш беш йола цехаш. Станочни цехе дика болх бу Саралиева Кемсас, Хукаева Вайбас, яьшкаш еча цехе — Теминова Неписата, херх хьекхаш ардакхаш йоахача цехе — Хушалаев Мохьмада. Балха нормаш юкъера лаьрхIача 120—130 процент кхоачаш ца еш ди дIададахийтац царех хIаране.

Районе хьуна боахама коллективо 105 процент кхоачашйир бархI бетта производственни план. Дика хьоккхамаш гойт хьунашка керда гаьлаш дIайогIаш. уж лораеш.

КПСС ЦК XXV съезда решенешта жоп луш иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха 10 декабре кхоачашъе социалистически декхар тIанйцад цу района хьуна боахама болхлоша

Б. ДИКАЕВ.

ШИЙ ХАННАХЬЕИ ЦА ДОЙТАШИ ЧУЭЦА ДУГЕИ ХЬАЖКIАШИ

Кубанций болам раьза хинна хьаллаьца вай республикерча къахьегамхоша. Шоай торонашка а хьежа цар дош деннад 510 эзар тонн ялат гулдеи 160 эзар тоннай кIезигагIа доацаш паччахьалкхенга дохкеи.

Республика бIарчча хьанйцача хьалхагIа кхачача ка болча ялатий хIара гектара тIара 21,2 центнер яьккхай, дерригa чудепар 408 эзар тонн да. Паччахьалкхенга дехкад 123 эзар тонн ялат.

Республика хьажкIий кхашкеи дуга чекашкеи дика хьувкъам кхачаш латт. 25,6 эзар гектара тIара хьажкIаши 6635 гектара тIара дугеи чуэца дезаш ба колхозийи совхозийи механизатораш. Чуэцар — хьувкъам бахьан долаш лоаттабеча къовсама тIеххьара этап я. Ка бола ялаташ чуйнца яьннача комбайний тата дижад кхашка. Цхьа иттех ди даьннача гIолла хьажкIийн дугаи кхашка долалургда балхаш. Кхы кIезигагIа хьинар тIадахийта дезаш хургдац уж укхаза а. Ялаташ чуэцача толам балга уж чуэцаргдола техника, транспортни средстваш шоай ханнахьа кийчъяларах, тракторнстийи комбайнерийи къахьегам меттел, ялаташ чуэцарца бувзабенна мел барий къахьегам а ший ханнахьеи дикеи вIаштIехьбаккхарах тийша да.

ТIанйца декхараш кхоачашдара укх шера ерригa хьажкIаш а дуга а тIехьа 102 эзар тонн чуяи кхы тIа а паччахьалкхенга 53 эзар тонн ялат дохкеи деза колхозийи совхозийи. Из декхар вай ялаташ кхедераштa кхоачашдулургдолаш да.

ЧIоагIгIа хьийкъа хьажкIаш кхачаш латт 280 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 70 центнер ялат даккха аьнна дош деннача Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозерча нов. Лебеденко Леонид Николаевича мехотряде. Из культура чIоагIгIа хьувкъаяьй «Лермонтовский» совхозерча Б. Матаевеи, И. Гагаевеи, «Автуринский» совхозерча С. Чамаева, дуккхача кхычар механизированни отрядаша.

Республика бIарчча хьанйцача а дика хьийкъай хьажкIаш колхозийи совхозийи кхашка.

ХьажкIаш лелаерел тIехьа бисац вай дуга леладераш а. Дог гIоздоал Гудермесски района совхозийи Шелковской района колхозийи кхаш бIаргадайча.

25 эзар тоннал кIезигагIа доацаш цу маьхерча продовольственни культура ялат гулде лаьрхIа ба цу районий дуга кхедераш.

ХIанз керттердар — балхаш дика вIаштIехьдаьхаи шоай ханнахьеи хьажкIаши дугеи чуэцар, декхараш кхоачашдар. Цхьа ка, цхьа хьажкIа йиса йиш яц кхай тIа. ХIара хьажкIаи каи хьаккебеш дуккхача наха, дуккхача бетташка, тIабийрзза къа ма-хьегий, халкъа рузкъа ма-дий из, цудухьа дас санна хьурмат деш леладе деза из.

Е кхай тIа а, е наькъа дахьаш а ялат ца дойта хьажа безаш ба механизатораш, хьажкIаш лелаераш, дуга леладераш, ялат цIаувзаш бола шофераш.

Общественни хьайбашта доакъар Iалашдара къаьстта лоархIаме да цхьа лорди чIегIи ца уллийташ деррига гIад хьагулдар.

Цо механизатораш декхарийла бу хьажкIий кхашкара деррига гIожа доакъар хьагулдара къаьстта уйла тIаяхийта. Мангалаш дика нийсдаь долаш, мегарг мел дола доакъар хьагулдар духьа овлашта юххе гIолла хьоккхаш болх бе беза хьажкIаш чуэцача комбайнаша.

ДIанхача шерашка санна а ца эцаш, алхха чуэцача-хьаувзача отрядаша чуэцаргья укх шера хьажкIаш. ХIара чуэцача - хьаувзача отряде 5-нел кIезигагIа йоацаш хьажкIаш чуэца комбайнаш, хьаьяха хьажкIаш, аьта гIадамаш хьаувза мел эш транспорт, ремонт еча слесарий бригада, электросварка ю отряд я, кхы мел эшар да. Цо йиш хулийтаргья ялаташ чуэцара ханаш наьха санна лоацъе а довш дола ялат кIезигде а. Теркалде доагIа, хьажкIаш чуэца йолаелча томартIехь хьажкIаш хьаувза тележкаш хувцаш дукха балха ха йовш хилар. ТIаккха фу де деза? Транспортни средстваш геттара дика кийчъе еза. Кулгаш детта ца дезаш тележкаш комбайнах дIатувсаяллийтара цу ерригнех а пружинаш дохк, цар новкъосталца комбайна мIарах дIагоссалургболаш айбу прицепий мотт. Аьта моша гIад Iодоассадара цхаралаш дохк автомобилий борташ тIеи кузов чуи. Бийсашка болх бара тракторaш тIа йиъ фонарь оттаю, электрооборудовани лерттIа болх беш йий хьож.

БоккхачIа лоархIаме да ялаташ чуэцара балхаш массе оагIув теркалъяь нийсдар. Массаза а яхар мо, хьажкIаш чуэца йолаю 35—38 процент тIаьда уж йолча хана. ХьажкIий кха хIара даькъаца 15 гектар йолаш доакъош а дийя декъ, дIоахалла 1 километр гаргга хул из. ХIара механизатора къаьстта цхьа дакъа дIаэц. Юххьанца йистош хьокх комбайно, хIаьта чуэцанза долча кхай шорал чуйнцача кхай шоралал кIезигагIа е иззамиссел хиннача хана гобоахаш хьакха йолалу.

Керттерча даькъе шоллагIча передачаца, сахьата 6 километр гаргга сиха ДТ-75М яхача трактораца бу болх. Тележкаш, массаза а яхар мо, юха гон тIа кхаьчача хана хувц.

Республика колхозийи совхозийи хьажкIаш чуэца комбайнаш 50 я, хIаьта хIара комбайна юкъера тIабужа мукь 50 гектар я. Цу дерригача кIамаша Iалашду деррига балхаш механизмашца делга, цхьабакъда вай хьалашка кулгашца а де дийзача мегаш да уж. Хьалха латтача колхозашкеи совхозашкеи укх тайпара вIаштIехьдоах уж. Кха дуккха доакъош а дийя декъ. Доакъой шорал 50—60 метр хул.

ХьалхагIе а юкъера йовкъаш хьакха в хьокхаш гIудалкх е автомашин чакхъяллал наькъаш доах. Массазарча, силос хьокхача комбайнашца хьокх гIадамаш.

ДIадувча фуна лаьрхIа укх шера 25 эзар тонн хьажкIаш дIалургья колхозашеи совхозашеи. Фуна лаьрхIа хьажкIаш фийг цхьатарра боккхеи унахцIенеи болаш хила еза. Уж фуалъяхареи дIахо а цIенъяреи болх фу кхедеча боахамашка технологически линеш тIеи хьатташкеи кулг-хара беш ба. Из болх Iалаьмате бехктокхаме ба. ХьажкIаш дика чакхъяхарах тийша хургда паччахьалкхеи ресурсашка ялат дIачуэцача толам балгеи дIахо уж чакхйоахилгеи. ХьажкIаш сортахи гибридахи дика хержа, цхьоалагIча классa дар санна тIадоалаш дале, сорта лаьрхIа совнагIа мах лу паччахьалкхено — ялата маьхах 250 процент.

Ялаташ чуэцара кийчо мамогга хьалхагIа яь яккха еза. Кийч а яь колхозий правленешкеи совхозий специалистий совещанешкеи ювца еза ялаташ чуэцача лергдоачa балхий планаш, социалистически яхьа условеш.

Дикала къаьстта паспорт хила деза хIара комбайнерага. Хьайоаккхаш кхо талон йоалл цунах. Комбайнераша болх мишта бу хьожаш болча специалисташа, нагахьа санна брак яь яле, царех цаI хьахоадаю, тIаккха комбайнера совнагIа IотIакхетача маьха тIера Iойоаккх 10 процент. 3-зза иштта из ду. Нагахьа санна кхоккхе а талон дIахоадаьяле, из комбайнер, ялаташ чуэцача кхы дIахо вита мегаргвий-веций яха дош отт.

Ужжамо паспорташ дала деза шофераштa а. Лоацца аьлча, долла хIама де деза ялаташ чуэцара болх ала хIама доацаш чакхбаккхара.

«Сельхозтехника» болхлой декхарийла ба звенош, (бригадаш, отрядаш, боахамаш запасной оатхалашцеи кхыча технически средствашцеи Iалашде. Кхашка болх бе арайоалача ерригача технико денней бийсанней 20 сахьата болх бе беза.

Ялаташ чуэцара толам балга балхаш вIаштIехьдахарах тийша хинна ца Iеш, социалистически яхь вIаштIехьъяккхарах, материальни стимулированех, хIара денна ший хан-ханнахьа итогаш ярах тийша а да. ХьажкIаш чуэцача дакъа лоацаш хургба Iалаьмате дукха колхозхой, тайп-тайпара ханаш йолеи бе-беча къамех болеи нах, цудухьа вай агитаторий, самодеятельни художественни коллективай, культура болхлой сийлахь декхар да болх беча коллективашта деш дола гIулакхаш царна хьашт хиларга хьежжа вIаштIехьдахар.

Юртбоахама производства ерригача заеньяй болх массе оагIорахьара дика вIаштIехьбаьккха хиларо тешам лу ялатийна лаьрхIа хьажкIаш 20 балха дийнахьа толаме чуйнца яха а паччахьалкхенна хьажкIашн дугеи бетта дехжа даккха а.

Паччахьалкхенга 160 эзар тонн ялат дохка аьнна 1976 шера шоаш тIанйца декхараш сийленца кхоачашде лаьрхIа ба Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама къахьегамхой.

Х. ЯЛХАРОЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства керттера агроном.

НОВ. С. И. КАЧАРОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЯ АССР МЕХКДАЬТТАИ МЕХКДАЬТТАХИМИЧЕСКИИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР
ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Республика мехкдаьттаи мехкдаьттахимически промышленность дегIайоалаеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика мехкдаьттаи мехкдаьттахимически промышленноста заслуженни деятель яха сийлен цIи лойла нов. **Качаров Сергей Ивановича** — РСФСР Главнефтеснаба Грозненски управлене начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
18 август, 1976 шу.

БОЛХ КХЫ А ТОАБАРА ОАРЦАГІДОВЛА

ДІаяхача пятилетка планаш кхоачаш а ца еш, паччахьалкхен декхар тІадусаш чакхъяьккхар Нохч-ГІалгІайн транспортни управлене автоколонна-1572 коллективо. ДІахо иштта болх а беш предприяте коллектив дІаяха йишйоацилга дика кхетадир управлене кулгалхоша. Кадраш дІанийсъе, организаторски болх цІенхаштта тоабе лаьрхІар цар.

1975 шера апрель бетта предприятена кулгалде хьожавир транспортни организацешка дукхача шерашка къахьегаш лиинеи цу балха тІа йоккха опыт йолаш волен Тесля Валентин Николаевич. Хьалхарча цхьан-шин бетта автоотрядаша, бригадаша, участкаша беш болча балхага, царна керте латтачар шоай коллективай къахьегам мишта вІаштІехьбаьккхаб хьожаш хилар Валентин Николаевич. Из дагавувлар коммунисташца, партийни профсоюзни организацешта керте латтарашца, автоотрядийн бригадийн кулгалхошца.

Иштта болх барах доккха беркат даьлар. Коллектива къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхара дола наькъаш корадир. БехктокхамегІа йолча участкашка кулгалде хьожабир йоккхагІа опыт йола къахьегама ветеранаш, коммунисташ. Кадрайн кхетама балхан вола автоколонна-1572 начальника заместителалла хьожавир Воробьев Анатолий Тихонович, кхетама балха вола предприяте парторганизаце секретара заместитель а ва из. Автоколонна-1572 начальника коммерчески балха вола заместителалла хьожавир транспорт дика йовзаш вола Айдамиров Мувса Халидович. Керттерча инженералла хьожавир лакхера образовани йола Алиев Кюри Іаббасович. Цул хьалха водителий бригадираш хинна Мальсагов Махьмада Башир цхьоалагІча автоотряда начальникаллен ОТК механикалла Сайдулаев Лукъмани хьожабир. Еррига автоотрядашта, бригадашта керте оттабир коммунисташ.

Цар массане хьалха латтача пассажирски экипажий водителашца, къахьегама ветеранашца, общественникашца дага а баьнна предприяте коллектива болх тоабара хьдда йола организационно-технически мероприятеш оттайир. Уж мишта чакхйоах хьажара тІахьожам лоаттабе беза нах белгалбир. Каст-каста автоотрядашца, бригадашца беча балха хетань производственни совещанеш, болхлой собранеш е баьлар. Балха тІа хьалхалаттарарш, цар дикагІйола опыт шерра дІайовзийтар. Автоколонна-1572 коллектива болх тоабара бола цхьа никъ хилар иштта къахьегам вІаштІехьбаккхарах.

ШоллагІа никъ бар социалистически яхь, цунна кулгалделга эргадаьккха тоадар. Къахата тІа а йоацаш социалистически яхь йоаржайир автоколоннерча ерригача автоотрядашта, бригадашта, водителий экипажашта юкъе. «ХІара балха денна—дикала Знак» яхача девизагІа къахьег цар. ХІара дийнахьа итогаш ю яхье баьннарашца баьча балха. Бутт чакхбаьлча предприяте коа бІарг тІаьттаргболча хьалтеха доалача хьокхамий доска юхе водителий, ремонтникий юкъара собрани а яь социалистически яхье котбаьинарий сийна урагІйохийт ЦІе байракх. Из урагІъяхийта бокъо лу социалистически яхье эггара хьалхара моттиг яьккхача автоотряда, бригада, ремонтни участка е экипажа викала. Из гІулакх Нохч-ГІалгІай транспортни управлене предприятешта юкъе духхьашха дІадоладаьд укхаза.

ХІара кІирагІа цкъа предприяте керттера инженер волча хулача планерке дувц къахьегамен производственни дисциплина телхаеш нийсденча кхоачамбоацараш, уж дІахо кхы ца нийсдалийтара де дезараш. Предприяте болх беш я наькъашка авари яра бахьанаш техкаш йола аварен кхерамзлен техникан комиссе. ДикагІбола специалисташ юкъеболча цу комиссе дукха болх бу наькъашка хьовзамаш ца хилийтара. Коллектива болх тоабара кхы а дукха балхаш даьд автоколонна кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Цудухьа цІенхаштта тоабала болабеннаб болх. ИттлагІча пятилетка хьалхарча шера ворхІ бетта доходий план 104,7 процент, паччахьалкхенна пайда бара задани 105,5 процент кхоачашъяьй. Заданел совгІа паччахьалкхенна 48100 сом пайда баьб. Къахьегама овсарле лакхъяра ворхІ бетта план 100,3 процент кхоачашъяьй предприяте водителаша. Пассажираш дІа-юха бигара ворхІ бетта план 124,4 процент кхоачаш а еш, планал совгІа дІа-юха вигав 892,2 эзар пассажираш. Автотранспортах пайда эцара коэффициента задани а кхоачашъяьй. Нохч-ГІалгІай транспортни управлене чуйоагІача пассажирски предприятешта юкъе хьалхара моттиг яьккхай автоколонна-1572 коллективо.

Уж къахьегама толамаш доахача дизза дакъа лоацаш хьабоагІа Сапралиев Османа Ахьмад, Цанаев Іабдулла Цанаевич, Коригов ИбрахІима Юнус, Хайрбеков Айса Загирович, Ракитянский Прокофий Серафимович, Ангаев Салман Хасанбекович, Чахкиев Алсбика Іабдул-Керим, Брежнев Николай Георгиевич, Жатаев Вахид Матаевич, кхыбараш. Автоотрядашта юкъе хадданза хьалхалатташ я Мальсагов Махьмада Башир керте латтача цхьовлагІча автоотряда коллектив

— Предприяте коллективо доаха къахьегама толамаш дуккха дикагІа хила йиш яр, нагахьа санна тха балха тІа цІенхаштттара кхоачамбоацараш ца нийслоре, — йоах автоколонна партийни организаце секретара Садаев Вадуд Вахидовича. Масала, автобусаш ритмично балха араювлац, къаьстта Іана замалахьа, кхыметтел керттерча маршрутех леларош а тІехь.

Масала, духхьал центральни автостанци хьайнцача дІабахача ворхІ бетта керттерча маршруташка автобусаш балха ара ца йоалаш графикаш телхаяь 3500 моттиг нийсъеннай. ХІаьта еррига автостанцеш хьайнцача уж санна йола моттигаш дуккха а дукхагІа хиннай. Из бахьан долаш дІа-юха ца бугаш бІаьш эзараш пассажираш бисаб. Цун керттера бахьан да предприяте база эсала хилар, ехача автобусашта технически гІулакх дара эшаш йола запасни оатхалаш ца хилар. Дукха моттигаш нийслу автобусаш цІенъе хий ца хиларах уж ара ца йоалийташ.

ХІара шера дуккхагІа хулаш латт предприятера автобусаш, цхьабакъда хІанз йолаш йолчарна 7 гектар ков эшача 2,7 гектар мара яц из моттиг.

Къахьегама, производственни, финансови дисциплина телхаелга цІендаь дІадаккхара даькъе боккха бехктокхам тІалатт предприяте кулгалхошта, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта. Из болх лерттІа вІаштІехьбаьккха бац цига. ХІанз а дукха моттигаш нийслу къахьегама, производственни, финансови дисциплина телхаеш. Масала, 18 августа № 72-92 йолча ЛАЗ яхача автобусаца Грознера Науре водача Садыков Мовлде автобус етта болча пассажирашкара ахча хьа а ийдеш царна доагІа билеташ дІа ца телаш моттиг нийсъеннай. 14 августе кІезига-дукха кота бохабу малар менна хиларах мехкдаьттахой вахта йиша водаш авари яьй водителa Корнненкос. Уж санна дараш хІара бетта нийслу водителий бехкагІа. Городашкеи юрташкеи дІа-юха лелача автобусаш тІара водителаш балха тІехьабусаш а хийла хул. Цудухьа предприятерча водителех 150 саг ва шоай план кхоачаш ца еш. Ремонтникаша ремонт во ю, цудухьа еха тормозаш, сцепление муфта йолаш автобусаш балха араювлаш дукха моттигаш нийслу. Из гІулакх бахьан долаш наькъа тІа чІоагІа хьовзам а хинна доккха зе дала тарлу. Цу масалаша къаьгга хьахьокх предприятерча водителашта, ремонтникашта юкъе беш бола кхетамен организаторски болх лохача боараме болга. КарагІдийнна дикадараш дукха дале а болх тоабара де дезараш кІезига дац. Царна уйла тІаерзае еза автоколонна кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Б. КОСТОЕВ.

Грозненски «Художник» яхача фабрика болхлоша, товарни продукци арахецарен из маьхала яккхарен бархІ бетта план хІанзлехьа тІехкхоачашъяьй.

Овсаре къахьегарах кхоачамбаь Іеш оамал яц фабрика коллектива. Цо тІагІертта къовсам лоаттабу арахеца продукци дикагІа хилийтара. Цох доккха беркат даьннад. Укх шера июль бетта продукце дикал къоастаяра яьча аттестаце хьахьекхар фабрике ара мел хеца продукци цхьоалагІча категорех хилар, хІаьта цхе изделеца дикала лакхерча категорех йола баллаш елар.

Дикка шерьяьй фабрика коллективо арахецаш йола продукци. Укх шералца цхьанший моделагІа мара тегацар цига барзкъаш. ХІанз пхе моделагІа барзкъаш тега доладаьд фабрике.

Фабрика коллективо доахача къахьегама толамашта юкъе дизза дакъа а лоацаш хьинаре къахьегаш хиларца белгалбаьнна ба хІамаш тега мастер Норенко Валентина Терентьевна, реставратор Калаушина Тамара Николаевна, кхыбараш. Массаза а сменни нормаш 110 процентал чухьнахьа йоацаш кхоачашъю цар

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) хІамаш тегача мастера В. Норенкос беча балхага хьожаш я реставратор Т. Калаушина.

И. ПЛИЕВА сурт.

Коммунистех дола дувцараш

МАССАНАХЬА КХОАЧАШ

Салам а деша, СМУ-5 конторка чу хьачуваьлар гІаьххахан чу нийсвенна къонах. Прораба Ахмадов Лаьча безаме тІанийцар из. Эггара хьалха бІарга гушше а ше наха везаволийтача сага оамал яр цун. ЦІенча дег тІара делакъежар цун бІаргаш.

— Дика саг а болх вІаштІехьбаккха ховш а хиларах тарра массанена а дІавовзийта везар ер Мусостов Сайт-Ахьмад, — аьлар цох Ахмадов Лаьчас.—Толамаш доахаш хьайоагІа Сайт-Ахьмад керте латта тха участок. Тха СМУ-5 дечa деррига балхех 70 процент цу коллективо кхоачашду. ЩІаккха а бисабац цу участка болхлой план 130—140 процент кхоачаш ца еш. ХІаьта цар хьалъяь гІишло цІаккха а йинсаяц комиссе мога ца еш, дика лоархІаш дІанийяй.

...19 шу да Мусостов Сайт-Ахьмада гІишлош еча болх бу. Цу юкъа из нийсвенцав вай республикерча гІишлош еча тайп-тайпара управленешка, промышленни предприятешка. ГІишлош хьалъяра деррига балхаш дайзад. Хадданза лахкъяьй цо ший балха говзал. Бакъда, шийна массе тайпа гІишлош яра балхаш довзе а, цо хадданза деш гІишлош яра периодически литература. Шийна ховчох кхоачам баь Іац.

— Нах мел бахача хана массе хІаман тІехь кердадараш хургда, — йоах нов. Мусостова. — Шийна ховш долчун тІа саг сецача, тІехьавусаргва из.

Дика чакхъяьккхар из мастер волча участка коллективо дІаяха нийслагІа пятилетка. Парте XXV съезда накъадолхаш шоаш даьха толамаш кхы лаьгІ ца долийташ болх бу цу участка гІишлошъераша укх пятилетке а.

Духхьал къахьегам вІаштІехьбаккхара мара кхы уйла яц цу мастера аьлча нийса хургдацар. Цо дика кхетаду болхлой политически сакхетам лаккхагІа ме хул цар доаха толамаш а доккхагІа хургхилар. Цудухьа вовкъоста Мусостова боккха теркам тІабохийт болхлошта юкъе беча кхетама балха. Из ше духхьал производственник хинна ца Іеш, вокха общественник а ва.

Дукха шераш да Сайт-Ахьмад марксизма-ленинизма лардаш Іомаеча кружока пропагандист вола. Цун политически дешар хьехара йоккха опыт я.

Цо доккха дакъа лоац СМУ-5 партийни вахара юкъе а. Из партбюро секретара заместитель ва. Коммунисташ балха тІехь хьалха латташ, шоашкара хьокхам телаш, кхыбараш шоашта тІехьа боахаш, планаш тІайица декхараш толамца кхоачашдеш хилийтара тІехьара социалистически яхь вІаштІехьйоаккхаш хилара тІаберзабу. хІара коммунист ший партийни поручени кхоачашъеш, рузкъан кхом бара, гІишлонга дІадодар кІезигдара, хьадаьр дика хилийтара тІехьа къовсам лоаттабеш хила везилга дІахойт.

ТІеххьара хиннача хоржамашка, массавар раьза а волаш, цар из хержар Грозненски городской Совета депутаталла.

Из горсовета гІишлошъера комиссе член ва. Наькъаш дехкача управлене, туббольница, 56 квартирен 100 квартирен йола цІенош, Катаямера школа хьалъеча балхашка хьожаш хилар из, балха тІара кхоачамбоацараш гучадаьхар, уж дІадахара де дезараш дІахайтар.

Бахача нийслу шоай халахетараш дувц харжархоша шоай депутатага, цунца дагабувл, цунгара хьехам эц.

Производственни общественни болх дика беш саппа, цо вай советски обществана хила ма-боагІара бола нах хургболаш хьалкхеду ший пхи бер а. Балха тІа, цІагІа, наха юкъе эздий гІулакх долаш, ше везалургвола оамал йолаш саг ва Мусостов Сайт-Ахьмад.

Цо беча производственни а общественни а балха боккха мах баьб партен правительствас. Цунна еннай Къахьегама ЦІеча Байракха орден, комсомола Центральни Комитета знак, цун цІи язъяьй города дото книжка тІа. Цунна дуккха за а тийнай сийлен грамоташ

Иштта ва вай заман хила мавоагІара вола коммунист Мусостов Сайт-Ахьмад.

Ю. ЮСУПОВ.

Социализма мехкашка

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ВЬЕТНАМИ ХЕЛЬСИНКЕ МАІАНИ

Хельсинке хиннача еррига Европа юкъарча совещане хьалхара шу дизарца дувзаденна КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дагадохийта паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш реалистически бехктокхаме лелададарах хьахула сом Европера йоацача бешамашка а кхача йиш йолаш ба. Деш дола къамаьл дунен кхыча регионашка а хьовзам беш йола проблемаш къоастаяра хьакъехьа да. Белгтала бакъ а долаш, азиатски паччахьалкхений политике укх тІеххьарча хана тІа-тІа шаьрагІа гуш хьагучадувл машаре яхара принципаш чІоагІъе безам болаш уж хилар.

Цунна дола масал — Вьетнама Социалистически Республико укх деношка Таиландацеи цул хьалхагІа — Филиппинацеи дипломатически гІулакхаш леладара хьакъехьа а посолий боарамера викалаш дІа-юха бахийтара хьакъехьа а вІаштІехьбаьккха барт.

Цу барта ларде йиллай дукха ха йоаццаш къонача республика дипломате дикача лоалахой чІоагІа база хьаяри Къулба-Малхбоален Азе машаре цхьана гІулакхаш леладари дукха хьаоттаяь йиъ принцип. Цар тІа эттадаьд, белггала аьлча, кортамукъале, суверенитет, территорей бІарчал вІаши лоархІилга, кхыча мехкий чурча гІулакхашта юкъе ца гІертилга, цхьатара бокъонаш хулга, вІаши гІойле йола гІулакхаш леладелга, машаре дахилга.

Къаьстта уйла тІаяхийта йоагІаш я регионерча кхыча мехкашта дукьала юкъарчал доацаш е долаш агресси леляра е цар чурча гІулакхашта юкъегІертара базаш яххийта ший территори кхыча паччахьалкхенашта дІа ца ялара принцип. «БІеха тІом» лаьттача шерашка Пентагона базаш хиннача духхьал Таиланда территоре тІара ма ухарий «гІайтта лела крепосташ» вьетнамски городаштеи юрташтеи бомбаш чуеттача наькъа. Индокитая патриотий коталоно чІоагІйир арахьара деча доалах мукъадовларца, шоай къамий хьашташта ма-хеттара бола шоай лоІамера арахьара политически никъ лелабарца йола азиатски мехкашкарча вокх халкъий уйла. «Лаьттан тІара США авианосец» хилара шийна кхоачадаьча даькъаца машар бе безам хиннабац Таиланда. Тахан Таиланда лаьттан тІа яц американски тІема базаш.

Белгалдоалаш хІама да, Вьетнама арахьарча политика принципаш Къулба-Малхбоален Азе раьза хинна тІанийца хилар. СРВ кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель Фан Хиен дукха ха йоаццаш Малайзе, Филиппине, Сингапуре, Индонезе, Бирме, Лаосе бихьача наькъо хьахьекхар, цу регионерча политически деятелаштеи общественностаи довр политически реализм, вІаши цхьана гІулакхаш леладар, машари кхерамзлен чІоагІъергйола наькъаш цхьана лахар долга.

ХІаьта, нагахьа санна Хельсинке маІан теркалдича, бІаргагурга, из кхыча континента шоай тайпарча хьалашка хьежжа шийна кхы бос тІа а эцаш. массаза а лерхІар цхьа хІама долаш хилар —кхоххам кІаьдбелга

Дунен цу даькъа тІа отташ латтача паргІатон хьалаша сахьвзаду доллача хІаманна низ кхоачача арбитра дакъа шоашта даккха гІертилга хІанз а дитанза барий. Ханоера дукха дипломатически переговораш чакхъяьнна дукха ха ялалехьа США викалаша ший тайпара психологически атака йолайир Къулба-Малхбоален Азера мехкаш цхьа фунехкаьча «вьетнамски кхерамах» тешалар духьа. Цхьабакъда азиатски общественносто кхетадир, «Индонезия таймс» яхача газета дешаца аьлча, Къулба-Малхбоален Азе мехкашта юкъе цІур боалеш из район вІашдухьала латта ши блок а яь екъен гІерташ леладу хІамаш.

Фан Хиен цига вехха волча хана малхбузехьарча журналисташа даим хаттараш дора цунга цу боацача «кхерама» хьакъехьа, сайгонски марионеткаш йохаеча хана хьадаькхача герза йоккха арсенал Вьетнама доалахьа хиларца из бувза а гІерташ. Ханоя викало жоп деннад: «Шийн революци экспортагІа кхыча мехкашка яхьийта лаьрхІа яц Вьетнам». ТІаккха дІахо аьннад: «ХІаьта оаха экспорте ухийтаргда дуга, кІор, дай-мехка хьадаь кхыдола товараш».

ХІаьта а халонаш кІезига яц Къулба-Малхбоален Азе дикача лоалахой юкъмоттиг нийсъяргеи цхьана гІулакхаш леладаргеи бодача новкъа тІа. Дукха ха йоаццаш Канберре чакхъяьннача АНЗЮС совета сессе яь дискусси, ма-дарра аьлча, укх деша тІа сецар: фу даь новкъарле ергья Къулбехьени Къулба-Малхбоалени Азера позитивни процессаш дегІаахара? ТІема блоке дакъа лоацараштa цу деша тоамбар леладу региона шийна чухьарча низ болча реакционни гІозараша.

Азерча империалистически чарех йолча союзий система хувцаш латт — США кердача «тихоокеански доктринага» хьежжа. Кхетадеш да, шийга хьаттача Пентагон ший чІоагІален пунктех яла лаьрхІа ца хилар. Бакъда, тІа-тІа халагІа да цунна Къулба-Малхбоален Азе лоаттаяла. Бангкока тІеххьа американски тІема базаш дІаяхарах дола дош оттаду Манило. Филиппинай правительства хьакхайкадаьд США йоккхийча тІема базаех лайда эцилга тІахьожама кІаллоацаш хилар.

Малхбузен агрессиани гІозаращца цхьана ба кхыча мехкий тІема базаш Азе лоаттаелга дезаш шоаш хилар гучахьа хьаккхайкадеш бола китайски кулгалхой. Тахан тІа-тІа шаьрагІа хьагучайоалаш йоагІа цар политически юхь. Хьал лертІадовккхача гІулакх дІакхаьчача хана, массаза а, чархех гІажамаш йохк пекински доалахоша.

Цхьабакъда Къулба-Малхбоален Азея еррига азиатски континентен доал де гІертарий йиш яц машарен цхьана гІулакхаш леладарен политика чакхйоахача вІашагІкхийттача Вьетнама позици ца лархІа, Къулба-Малхбоален Азе керда дІанийсденнача низий хам ца бе. Къулба-Малхбоален Азерча паччахьалкхений Ассоциацеа (АСЕАН) юкъедоагІача мехкашцара СРВ гІулакхаш лертІадаха йиш йолаш хиннад духхьал колониализмахи «шийлача тІемахи» хьахиннарех цІенденна мукъадовлара аьттув бола хьалаш континенте вІаштІехьдоалаш латтандаь. Къулба-Малхбоален Азе укх тІеххьарча хана хинна событешкара машаре дахара система практически юкъехьош хилар бІаргадайнача «Нихон кэйдзай» яхача японски газета хетачоа раьза ца хила йиш яц.

Хельсинке маІан, кхоххам кІаьдбара маІан Азе гучадувлаш да. Цунна тешал ду Кардача Вьетнама оаз низ болаш йийкача Коломбо хиннача блокех дІа ца кхийттача паччахьалкхенаштен правительствашген керта латтарий V конференце.

О. ТРОФИМОВА,
АПН комментатор.

Кхоана-шахтера Ди

Ворошиловградски область. Укх шера 1 миллион тонн кІор баккха дош деннал Социалистически Къахьегама Турпал КПСС XXV съезда делегат В. Г. Мурзенко керте латтача «Свердловантрацит» производственни объединене «Красный партизан» яхача шахта комплексни бригадо.

Шу доладелча денз цига даьккхад 700 эзар тонн доагор.

СУРТА ТІА: В. Мурзенко (юкъе латтар) бригадацара шахтераш смена чакхъяьннача тІехьагІа.

В. ЗУФАРОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

КПСС XXV СЪЕЗД—ХІАНЗАРЧА ДУНЕННА СОЦИАЛИЗМО ЕЧА ВЛИЯНЕ ХЬАКЪЕХЬА

Іалаьмате лоархІаме я социалистически мехкаш тоададарца, цар суверенитет чІоагІъяларца цхьана тІа-тІа айхагІа хул царна юкъера бувзамаш, юкъара хІамаш тІа-тІа дукхагІа гучадувл цар политике, экономике, культурни общественни вахаре аьнна КПСС XXV съездо яь вывод. ТІа-тІа дукхагІа цхьатара нийсдаларгахьа лест социалистически содружества мехкаш дегІадахкара боарамаш. Социализма мехкаш вІаши гаргадахара из процесс закономерность санна къаьгга белгалйоалаш я хІанз.

Социалистически содружество вІашагІъяккха лерхІаш йолча дунен халкъашта юкъерча реакце духхьаленаш увттайой а, из тІа-тІа чІоагІлу. йоккхагІа хул дунен событей лелама цо еш йола влияни. Эггара хьалха из хьагучадаьлар дунен шоллагІа тІом дІабаьнначул тІехьагІа империализм ший хурдаь герза низаца Вьетнам вІаштаяхьа гІертар дохарах. Германски Демократически Республика суверенитет массане а къобалъяь тІаэцарах из ООН-е дІачуэцарах ГДР Чехословаке. Польша доазонаш толхаде йиш йоацаш хилар бакъдарах. кубински лаьттан тІа социализм чІоагІ а чІоагІъенна хиларах. Цу тайппара. КПСС XXV съезде Л. И. Брежнева белгал ма-даккхара, «чІоагІъяьй дунен шоллагІча тІема шерашка а цул тІехьагІа а европейски халкъаша лоаттабаьча кортамукъале къовсама лоархІамегІара итогаш. ЧІоагІа машар лоаттабаран дикача лоалахоша санна цхьана гІулакхаш леладаран торонаш кийчъяьй Европе санна, иштта цун доазонел арахьа а».

Дунен тІарча хьала кІоарга анализ яро съездага йиш хилийтар социализма мехкаша хІанз дунен событей лелама тІа-тІа чІоагІагІа, тІа-тІа кІоаргагІа влияни еш хиларах вывод е. а ХІаьта из влияни гуш я общественни вахара деррига доакъошка — материально-производственни, экономически, социально-политически идеологически.

Социалистически мехкий производственни потенциал дегІахара темпаш лакха хиларо новкъостал ду хІамаш кхоллаш дола дунен тІара низаш тоададара, шерьо хІанзарча адамлен материально-производственни база, хІаьта цо, ший ар гІанна лакхагІча общественни формацега довлаар йола объективни предпосылкаш. Цудугіанна. чІоагІ ца е йиш яц керхьа СССР-еи кхыча социалистически мехкашкеи социализми коммунизми хьалъяр — еррига адамлен прогресс деррига дунен тІа дегІакхувлача Іалаьмате доккха интернациональни дакъа лацар.

Ховш ма-дарра, адамлен технически социальни прогресса юкъе юкъарчал доацаш бувзам хилар хьахьекхад Карл Маркса Цо яздаьд, «келхьаро сюзерен керте латта общество лу шоана. Іанара хьаьро — промышленни капиталист керте латта общество» яхаш (К. Маркси Ф. Энгельси, Соч., т. 4, оагІ. 133).

Маркса дешаш юха керда доахаш ала йиш йолаш да, нагахьа санна Іанара хьаьро капиталистий класс керте латта общество хьахилийта яле, хІанзарча Іилмани технически прогрессо кхы тайпа общественни отношенеши болхлой класс керте латта керда общество дІаех аьнна.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцеи кхыча мехкашкарча социалистически революцейн опыто шаьра хьахьекхад, капитала мехкашка революцеш котъялара объективни предпосылкаш бокъонца вІаштІехьъяьнна хилаза яргйоацилга. Духхьал еррига дунен капиталистически система бІарчча хьайнцача бокъонца ше тоалургъяр тоаенна яларо аттача доакх къаьстта хьайнцача моллагІча цхьан мехка революци котъялга а хІаьта иштта из мохк социализмага бодилга а.

Социалистически система производственни потенциал йоккха хулаш хиларо чІоагІъю производстванен обменан интернационализаци яргахьа, тайп-тайпара общественни системаш йолча паччахьалкхенашта юкъе вІаши гІойле йолча тайпара массе оагІорахьара цхьана леладу экономически, культурни, Іилман гІулакхаш вІаштІехьдахаргахьа йола тенденци. ХІанзара дуне дунен боахама доазонел чухьа къахьегам бекъарен цаІ шоллагІчох экономически вІаши тийша хиларен дерригдунен системаца ювзаенна йола белгалара материально - производственни бІарчча цхьа хІама я. Из юкъара система йолаш хиларо объективно хиланза даргдоацаш хулийт паччахьалкхенашта юкъе лелача адамий гІулакхий дерригача доакъошка бувзамаш оттаделгеи гІулакхаш цхьана лертІадоахилгеи.

ХІанзара Іилма-технически революци яржаро тІа-тІа дукхагІа чІоагІду тайп-тайпара халкъаш вІаши массе оагІорахьара цаІ шоллагІчох тийша хулга. Цу гІулакхо дІахо кІоаргъю хІамаш кхоллаш долча низий боарамаш уж дегІадахкара къаман-империалистически доазонаштеи, хІаьта иштта наха даьр шоашта дуача капиталистически формаштеи юкъера вІашдухьаленаш, капиталистически мехкий доал ду гІозараш, дукхагІйолча хана шоай безам балеи беден, царца цхьана гІулакхаш ца леладича ца доалача наькъа тІа а доахаш.

Экономически даькъе дунен социалистически система хьахилар белгалдоал дунен производственни отношеней доазонашка боахама керда социалистически формаш хьахиларцеи дегІаахарцеи. ХІаьта цу гІулакхо боахама капиталистически система территориальни экономически хьалаш готдаларга а дунен событей берригача лелама цо еш йола влияни кІезигъярга а кхоачаву.

Масала, 1971—1974 шерашка СЭВ-а членаш долча мехкашка промышленни производство 35 процент, хІаьта къаман доход 29 процент дукхагІа хиннай, дегІадаьхкача капиталистически мехкашка уж хьокхамаш цу юкъа 20 а 15 а процент мара лакх ца деннача метте. ХІанз дунен тІа хьаеча промышленни продукцех кхоалагІа дакъа социалистически содружествана кхоач.

Социально-политически даькъе социалистически система влияни тІа-тІа дукхагІа хулаш хилар бІаргагу, из хьахилари дегІаахари бахьан долаш хІанзарча дунен классови юкъмоттиг овлангара денз хувцаенна хиларах, тІа-тІа дукхагІча мехкашка обществана политически кулгалде уттар буржуазена меттел болхлой класс хиларах. Из бахьан долаш дунен халкъашта юкъерча болхлой класса доазонел чухьа тІа-тІа доккхагІдола дакъа дІалоац шоай бе политически Іаьдал доаллача, экономика, герза низаца шоаш лораергйола средстваш йоахкача цун отрядаша.

Цул совгІа, социализми коммунизми хьалъеш доахача толамашка хьежжа болхлой класса позицеш тІа бувл пролетариатах боаца къахьега нах. Цу деррига хІамаша ца кхочаве йиш а йоацаш кхоачаву тІемаш хьедеча, наха классови къамаш Іазра тІаьоаттадеча доал деча эксплуататорски классий позицеш готъяларга.

Дунен социалистически система йоккхагІа хиларцеи чІоагІъяларцеи хувцалу бІарчча хьайнцача дерригача дунен политика лостам а. Нагахьа санна хьалхагІа дунен политико капиталистически дунен экономика чулоацаш мара хиннаене, хІанз дунен политикана юкъе лелаш да социализма законаш санна, иштта капитализма законаш а.

ХІанзара дуне ший тайпара бІарчча цхьа хІама хиларах кхетадеш да, цун цхьан даькъе е доакъошка хиннача хувцамо бІарччача системе а хувцам бергболга. Цхьан е массехк мехкара империализм дІаяккхаро аттача боакх дунен халкъашта юкъерча болхлой класса вокх отрядаша шоай кортамукъале бахьан долаш лоаттабу къовсам.

Капиталистически гІулакхаша шоаш новкъостал ду капиталистически мехкашкара бІаьш миллионаш къахьегамхой шеррача кортамукъален къовсама наькъагІа ластара Вай хана халкъашта коммунизм йовза йиш я цун программехи лозунгехи яйза ца Іеш. керда социалистически коммунистически общество хьалъяра дийнача масалех а. обществана, сага цо деча дикаех а.

Хьалха, цаІ мара социалистически мохк боацача хана, буржуазни пропагандисташа наха дувцар, Советски Союзах хулалургдац капиталистически дегІадаьхкача мехкашта а кІезига дегІадаьхкача мехкашта а дола масал яхаш. ХІанз, экономически боарамга диллача хьалхагІа бе-бе хинна мехкаш социалистически паччахьалкхений дезала юкъе даьхкача хана, цу идеологически уйлашта кІалхара къайле бухъяьккхай.

Цу тайпара, дунен социализма система дегІаяри чІоагІъялари бахьан долаш овлангара денз хувцаеннай хІанзарча дунен экономика, цун социально-политически идеологически отношенеш

Дунен социалистически системо хІанзарча дунен событей лелама еш йола влияни дикагІа хьахьокх дунен керда тІом ца хилийта а кхыметтел, цул а совгІа, кхоххам кІаьдбелга Іалашде а халкъий вІаштІехьдаьнна хиларо.

«Къахьегамхой гІулакха лелача социалистически обществана маІанца дувзаденна шоаш дегІаухаш хилар, экономически тІа-тІа чІоагІагІа шоаш айлуш хилар бахьан долаш, — белгалдаьккхар Европа коммунистически болхлойн партей итогови документа тІа, — машаре дахилга чІоагІдара тІаерзаьнй дунен халкъашта юкъе лелача гІулакхашта тІа-тІа чІоагІагІа влияни еш йола шоай арахьара политика бахьан долаш социалистически мехкаша тІехдаьнна доккха дакъа лоац дунен керда тІом ца хилийтара, дунен халкъашта юкъера кхерамзле чІоагІъяра, кхоххам кІаьдбара процесс дІахо дегІайоалаяра гІулакха юкъе»

Цу тайпара дунен социалистически система влияни чІоагІъялари из дегІаахари — хІанзара дунен халкъашта юкъера хьал хувцара лоархІамегІара фактор.

Александр КОВАЛЕВ,
философски Іилмай доктор.
(АПН).

ГРАЖДАНСКИ ОБОРОНАНА ПРОПАГАНДА ЯРА — ХАДДАНЗА ТЕРКО

Республикерча предприятей, учрежденей, дешара заведеней, колхозий, совхозий партийни, комсомольски, профсоюзни организацешка, мехка оборонин дIахо чIоагIбара КПСС XXV съездо яь решенеш кхочуш а еш, укх шера уйла чIоагIагIа тIайохийт баха нах граждански оборонана кийчбара, хьашт долча минуте Даьхе лорае дIаоттен граждански оборона даькъе хьалхашка оттадаь дерриге декхараш кхочашде кийча хургболаш кхетам царна балара.

Граждански оборона хадданза терко ю № 15 йолча Грозненски шурий совхоза партогранизаце секретара нов. М. И. Шелухас, Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза парторганизаце секретара нов. В. И. Костюкова, Вознесенски газ чакхйоахача завода парторганизаце секретара нов. С. И. Легаева, ПМК-4 парторганизаце секретара нов. В. М. Поляницина. Цар дизза жоп лу формированеша тIема гIулакх Iомадара хьалхара, хадданза кийч а еш болхлошта, гIулакхерча наха, дешархошта, балха боацача бахача наха юкъе пропаганда ю 20 знанешта, къаьстта дикагIа дIайовзийт «Из хIаранена довзаши де ховши хила деза» яха памятка. Граждански оборона дешаш дIара бетта уттаеча партийни балха планашта юкъейхух, парткомийн партбюройн заседанешка, хьайийллача партийни собранешка дувц.

Наурски районерча Калинина цIерагIча комсий совхозе, РСУ-3, Ассиновски консерваши заводе пропагандисташта массе оагIорахьара новкъостал ду лекцеш кийчъяран ешаран, партбюро заседане ладувгI докладашка.

Формированей личин состава юкъе знанешта пропаганда яра тайп-тайпарча формаехи методехи пайда эц: граждански оборона тематиках лаьца ешача лекцеех, еча докладех, беседех, политинформацеех. Кинофильмаш хьувкх, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лаьцарашцен къахьегама ветеранашцен, вай ханарча цIихезача нахаца вIашагIкхетилга вIштIехьдоаккх. Г О знанеши говзали Iомаяран ГТО комплекса нормативаш дIаялафан хан-ханнахьа совещанеши семинараши ю пропагандисташцен агитаторашцен, политинформаторашца, партийни, комсомольски активаца. Знанешта пропаганда еча тIа-тIа шерагIа йоаржаю Шелковской хинбоахамя спасательни команда, Червленски чхьагIара завода разведгруппа, Грозненски шурий совхоза санитарни дружина, хIаьта иштта Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза, Сунженски района «Ассинский» совхоза военизированни йоаца формированеш санна дикагIча формированей хьалха латта опыт.

ГО знанешта пропаганда чIоагIагIа яра тоъал низ ба халкъа боахама объектай партийни организацей: политически дешашта формированей командирий заместителаш, пропаганда дешашта штабий начальникий гIончаш, хIара команде — пропагандист, хIаьта хIара группе агитатор. Уж ба граждански оборона дешашта хIара предприяте, учреждене, дешара заведене, колхозеи совхозеи парте никъ чакхбоахараш. ХIаьта цу низах кхетамца пайда эцача метте толаме ю занятеши ученеши, уйла дуккагIа тIайохийт лоравалара гIирсаш Iоадара, дешара - материальни база чIоагIъяра, гойтара агитаци кийчъяра, шоай беррига низ тIабохийт эйпаш деча герзах лоравала нах Iомабаран кийчбаран хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лаьцарашца, къахьегаме хьалха латтарашца вIашагIкхетаргбола моттигаш ю, массанега а нормативаш дIаялийтара ГО деноц чакхдоах. Граждански оборона пропаганда яра стенгазеташи боевой листокаши арахец, кинофильмаши диафильмаши гойт.

Ленински района педучилище, Гудермесски районерча «Мединструмент» яхача заводе каст-каста граждански оборонах лаьца коллективашта хьалхашка къамаьлаш ду организацей кулгалхоша, керттерча специалисташа. Кулгалдеча составаца еча оперативни совещанешка дувца уттаду ГО дешаш. Юстара латтац профсоюзни комитеташ а. Социалистически яхьа итогаш еча хана производственни хьоккхамашта ийса терко ю граждански оборона мероприятеш кхоачашъяра.

Шеко яц, моллагIча гIулакхан толам балга эггара хьалха шоашта тIадиллача гIулакха хьалхара жоп луш йола кадраш кийчъяра боарамах тийша хиларах. ХIанз укх сахьата предприятей, учрежденей, дешара заведеней, колхозий, совхозий партийни комитеташта, партбюрошта хьалхашка эттад ГО пропагандисташ, военизированни йоаца формированей партийно-политически аппарат ше кийчъярах дола дош. Граждански оборона даькъера теоретически знанеш лакхъяра ГО курсашка хьежабе беза пропагандисташ. Вайна доалахарча кхыча крайша, областаша, АССР-аша а санна объединенешка, тресташка, халкъа университеташка вIашагIйолла еза граждански оборона пропаганда дешашта йола факультет. Кхыча категореех болча нахаца цхьана цу факультеташка деша ахийта беза пропаганда дешашта бола ГО штабий начальникий помощникаш а командай пропагандисташ а. ГО штабаца цхьана занятей плани расписании оттае а кIиранна цкъаза дий сахьата занятеш е и езе.

Укх тIеххьарча шин шера ГО пропагандисташа нахаца болх бара йоккха опыт Iоаяьй. Лекцеш еша кхувла дуккхагIбараш вахара бIаьха ник хьабенеи йоккха опыт йолаши бола запасереи отставкереи эпсараш, наха эйпаш деча герзах лоравалара говзал Iомаянза ярг ца хилар кагирхошта гIад а баха дувцаш бола Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лаьцараш ба.

ХIара лекци чакх массаза йоал граждански оборонах лаьца кинофильмаши диафильмаши хьокх. Цу деррига хIамаша тоъал доккха новкъостал ду бахача наха граждански оборона Iомаяра, наха эйпаш деча герзах лоравалара говзал Iомаяра, укх шера март бетта Шелковской районе яьраш санна йола граждански оборонах лаьца комплексни учениеш вIаштIехьйяхараи чакхъяхараи.

Цхьабакъда ГО знанешта пропаганда яра даькъе шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашде формированеш кийчъяра боарам лакхбара беррига лелама Iоткъам беш дола кхоачамбоацараш а да. Уж да укх организацешка: чхьагIара-коньяка комбинате, ПМК-105, № 66 йолча механизированни колонне, Нохч-ГIалгIай АССР гIишлошъяра управлене СМУ-9, Сунженски районерча «Заветы Ильича» яхачен XX партсъезда цIерагIчен колхозашка, Малгобекски районерча кирпичний заводе, Старопромысловски районерча кирпичний заводе, № 3 йолча маькх еча заводе, Надтеречни районерча «Братский», «Новогорский» совхозашка.

Пропаганда дешашта болча штабий начальникий гIончашта, пропагандисташта, агитаторашта юкъе ба вай, массаза а яхар мо, граждански оборона знанешта бахача наха юкъе пропаганда яра беррига болх вIаштIехьбаккхара дикка новкъостал де, кхоачамбоацараш дIадаха, наха эйпаш деча герзах лоравалара формированеш, болхлой, гIулакхера нах, балха боаца нах дикагIа кийчо я Iомабе ховргдолаш бола коммунисташи комсомольцаши.

ХIанз цу гIулакха чIоагIа аьттув болаш хургда сентябрь бетта республике чакхйоаккхаш йола граждански оборона месячник. Месячник йолча хана граждански оборонах лаьца занятеш, тренировкаш, учениеш еррига организацешка, дешара заведенешка, колхозашка, совхозашка, граждански оборонера ГТО комплекса нормативаш дIатергъя, дешара-материальни база эггаьккха тоаяра, лоравалара гIирсаш Iоадара балхаш мишта тадд тохкаргда. Граждански оборонерча техникага хьожаргба, формированешта юкъеяьхаш уттаергья, лозабаь нах кIалхарбахарен саттота данза даргдоаца аварийно - восстановительни балхаш дара правилаш дикагIа хьан кхоачашъю. Граждански оборона сигнал хинначул тIехьагIа бахача наха шоай фу де деза хой хьожаш, кхыйола мероприятеш чакхйоахаргья.

Граждански оборона массе даькъерча пропагандистий декхар да хьалха латта опыт шерра йоаржаяр, город Грозней республика районашкей 1976 шера сентябре белгалдоаккхаргдолча граждански оборона Денна кийчо яран из толаме чакхдаккхаран беррига пропагандистски болх тIаберзабар.

Йоккха, дика кийчъенна пропагандистий коллектив цу декхарах лоабхIаюлургья. Цхьабакъда ГО штабашкахьара, партийни, комсомольски, профсоюзни организацешкахьара дизза новкъостал деш царна консультацеш, семинараш, методически занятеш яра, дешара-методически пропагандистски литература Iалашдайна

Ф. ЛЯМИЧЕВ,
пропаганда дешашта Нохч-ГIалгIай АССР граждански оборона штаба начальника гIонч.

КИЕВ. Хан-ханнахьа Днепра тIа гIолла рейсагIа лел «Евгений Вучетич» яха керда теплоход. Из йиъ палуба йола кема хьадаьд вай мехка лаьрхIа ГДР верфашка.

Трептов-парке йиIиг мархIа а йоаллаш латтача советски тIемахочун-кортмукъале яькххачун скульптура хьаьйча Е. Вучетича цIи ГДР-е дика йовзаш я.

Кема тIа оттаьй кердагIа йола радионавигационни оборудовани, еррига механизмашта дистанционни автоматически управлени е йиш йолаш а да кема. ХIаране эзар говра низ болаш йолча цуи керттерча кхаь двигатело торо хулийт дизза деттачул тIехьагIа сахьата 26 километр сиха кема дIа дахийта.

«Евгений Вучетич» яхача теплоходана цхьан ханна никъ беш 360 саг лела йиш я. Туристашта лаьрхIа кондиционированни фо а душевойи а йолаш каюташ, шера палубаш, халхарен кинои залаш, библиотека, бараш-ресторанаш, соляреш я кема тIа.

СУРТА ТIА: «Евгений Вучетич» яха теплоход.

А. БОРМОТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Традицеш йицъялийтай

Цхьа ха яр производственни хьоккхамашка диллача Шалински районе къахьегаш йола ПМК-557 коллектив «Чечингсельстрой» тресте дикагIчарех цаI лоархIаш. Цхьабакъда укх тIеххьарча бетташка цо баьча балхага хьежача гучадоал ПМК коллективо вIаштIа массех бетта паччахьалкхен план кхоачаш ца елга.

Фуд цун бахьан? Кулгалхоша яхачох, керттера бахьан да нах балха тIа дукха хувцалулга. Да а да из иштта. Духхьал бIаьстин аьхкин цхьайолча гIишлон участкашка беррига а хIана бац аьнна бола квалифицированни болхлой хувцабелар. ХIаьта шийн аргIагIа из хIана хиннад аьлча, белгалдаккха доагIа цу участкашка болх лергIара баларах боарамал лохагIа да болхлошта телаш дола алапеш. Укхаза бизза пайда ийбац балха ханах, гIишлоинъерашта ханнахьа эшшача боарамагIеи хьакхахьац материалаш. Из деррига а доацаш хиларах укхазара дIа а бувлаш шоашта аьттув болашагIа йолча моттигашка дIаух болхлой.

Кхо-йиъ бригада юкъера дIаяьккхача ПМК кхы ер майий аьнна хьакъоастае бригада яц цхьа барт бо... ш, юкъара декхар кхоачашдар дукха кхотаенна коллектив я ала йиш йолаш. ТIаккха ховш мадий, коллектив барт болаш хилча мара, цуна моллагIа а декхар кхоачашдулургдоацилга. ХIаьта ПМК-557 хIанз хайра саг висавац къонача болхлошта хьехам бала, царна коллектива къахьегама традицеш дIайовзийта.

ДуккхагIча даькъе цудухьа гIишлон-монтажни балхаш дара ворхI бетта план 95,3 процент мара кхоачашъяьяц укхаза. Болх къаьстта эсала лел Махкетерча, районни центрерча, кхыйолча участкашка.

Цунца цхьана белгалдаккха доагIа укхаза дика къахьега бригадаш а йолаш хилар. Шийна хьалхашка латта декхараш тешшаме кхоачашду С. Хамзатханова, М. Каимовас, Г. Атамаева кулгалдеча бригадаша.

Июль бетта план гIишлошъераша 101,9 процент кховчашъяр теркалдича теша безам ба дика традицеш йолча цу коллективо шийн болх тоабергхиларах.

А. АХМАТОВ,
«Знамя коммунизма» яхача Шалински районни газета корреспондент.

ЦIЕЙНА СОВГIАТ КИЙЧДУ

Тийрка дукъа дехьваьлча шаьрача ара гаьннара гуш йолча буровой вышкагахьа хийцца йода тха «газик», гаргга ме кхоача дикагIа хьахоз буровой латтача двигателий балха тата. Укхаза № 65 йола скважина йоккхаш ба Горячеводски бурув тохара балхий управлене мехкдаьтта тохкараш.

Управлене бурувдеттарашта дика вовзаш саг ва 65-ча буровой начальник вола Тамазов Владимир Дмитриевич. ТIом чакхбаьннача хьалхарча шерашка дениз хьавоагIа из вай республике мехкдаьтта лехаш. Бурувдеттачун гIончагара хьаволаенна буровой начальникага кхаьчав.

ХIанз ворхIлагIа шу да Брагунски оалача мехкдаьтта доаллача моттиге цо къахьега. Цу юкъа хайра саг тIера ца воалаш, болх бераш дукхагIча даькъе цхьа нах болаш хьайоагIа Тамазова кулгалду бригада. ХIанз из бригада цхьана пхелагIа скважина йоаккхаш я.

Шийн проектни кIоаргалга диллача (4660 метр) бригада хьалхагIа яьккхача скважинел кIоаргагIа яц 65-гIа яр. Цхьабакъда укхаза а шийн халонаш нийслу. Юххьанца болх геттара дика дIабалабелар кердача скважине. Духхьал хьалхарча пхе бетта 3246 метр кIоаргделар бурув. Цу юкъа бригада вIаштIехьдаьлар забоя пейаш херцаргдоацаш цу чу 250 метр кIоарга диаметр 426 миллиметр йолеи 2420 метр кIоарга 324 миллиметр йолеи ши колонна Iочуяхийта. Цу шин колонна тешшаме дIакъайлар бурувдеттарашта эггара кхерамегIа хета лаьттан тIоанаш.

Дале а цул тIехьагIа кIезига моттигаш нийсьяланзар бурувдеттарий шоай говзал оарцагIъяха езаш. Бурув кхо эзар метрага кхоачача хана цIаьхха инструмент дIалувца яьлар лоаман тIоанашка. Дин бийсеи вIаши хоттаделар цу хана буровой начальникаи вахте болча бурувдеттарашти. Халла мукъаьккха инструмент дукха ха ялалехьа юха а дIалоацар. Эггара тIехьа коттъяьлар наьха балха говзал, пар хьинари денали. Скважине чубетташ болча маркхала лаьрххIа, добавкаш йича болх шаьра дIабахар.

Барттайна коллектив я укхаза къахьегаш йоаллар. ВорхI бетта планагIа 3210 метр кIоаргдалийта дезаш хинна бурув август бутт чакхбала цхьа кIира дисача хана 3346 метр бурув теха яьннаяр из. Балха ханах пайда эцилга 93,9 процентага дIакхаьчад укхаза. Из хьоккхам бригадо тIаийцача социалистически декхарел дикка лакхагIа ба. Бедал, химреагенташ, утяжелитель, доагор, электроэнерги кхом беш дIаахийтарах духхьал цхьан июль бетта 12 эзар сом гаргга ахча кходаьд бригадо. ХIаьта шу доладелча дениз хIаман хьурмат деш цо къахьегарах паччахьалкхенна цо кходаь ахча 195 эзар сомал тIехдаьннад.

КарагIдаьнначох кхоачам баь Iе дага бац бурувдеттараш. Хадданза кердадар лехар, шийгара доаггIар диззад кхоачашдар цу коллектива оамал а хинна дIаэттад.

Дукха ба укхаза белгалбаккха йиш йола болхлой. Хьаэцаргва вай смена начальник бурувдеттар Безаев Абой Ахьмад. Тахан управлене дикагIболча бурувдеттарех цаI лоархIаш ва из. «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа бригаде яьржача социалистически яхье дIа ца хецаш хьалхара моттиг йоахаш хьайоагIа цо кулгалду смена.

ХIаьта пхийтта шу хьалха духхьашха буровой балха воагIача хана цунна шийна а хацар ше керда хьалаьца никъ беркате хургбий. Цхьабакъда безабелар Ахьмада атта боаца бурувдеттачун болх, цунна байзар лаьттан ченаш таххара чам, оагIув хьаллаца кийчча болча доттагIий баламий чIоагIал.

Цу хана дениз шийн балха говзал хадданза лакхъеш хьавоагIача Безаева дукха скважинаш яха йийзай. Царех хIараяр дика дагайоагIа бурувдеттачун. Мехкдаьтта тохкарий балха тIа тIеххьара гIа, эггара дезагIа хIама да бурув теха йистеяьккхача скважинера мехкдаьтта доладалар. Соаха ноябрь бетта 73-ча скважина тIеххьара метрашта бурув тохача хана вахте нийсъелар Безаева смена. Бурув проектни кIоаргалга кхаьчача а мехкдаьтта кIеж тоханзар скважино. ТIаккха буровой начальник В. Д. Тамазов хьалха а волаш давлени лакхъяр духьа хий чудетта болабелар бурувдеттараш. Цунах а хIама хиланзар. Цхьабакъда кислотни обработка йича лаьттан кIалхара урагIъаха йолаелар мехкдаьтта кIеж. Цу денах доккха цIей хилар тIеххьарча метрах чакхбовла аьттув баьннача Безаева сменерча бурувдеттарашта а цIагIа салаIа шоай йиш йоллаше а Iе ца луш буровойя хьабаьхкача бригада кхы болча болхлошта а. Дийнахьа а бус а 128 тонн мехкдаьтта луш эксплуатаце дIаелар бригада из скважина.

ХIанз керда скважина йоаккхача а иштта толаме къахьег бригада коллективо. Каьтта мехко дездергдолча шоай цIейна - мехкдаьттахочун Ден сийна ийс бетта план кхоачашъярца къахьегама совгIат де дош деннад цу бригадерча мехкдаьтта тохкараша.

М. САЛМАНОВ.

СУРТА ТIА: лаборантка Л. Иничкина, буровой начальник В. Д. Тамазов, бурувдеттачун гIонч В. Шимиев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЮРТАХОШТА ГIО ДУ

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера тIаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдеш ба Нохч - ГIалгIайчен юрта боахама къахьегамхой. ХIанз республика дукхагIдолча боахамашка ка бола ялат чуйнца даьннад, хIаьта ялат паччахьалкхенна дIаденна а дIалуш а да цхьадола боахамаш. Ка бола ялат чуэцача хана боахамашта доккха гIо - доккъостал деш хьабоагIа Нохч - ГIалгIайчен автотранспортникаш. Ялат кхашкара центральни хьатташка хьатIакхухьача, элеваторашка из дIакхухьача доккха дакъа лоац транспортникаша. Царех ба шоашкара дика хьоккхамаш гойташ хьинаре къахьегаш бола «Чечингстройтранса» объединене водителаш а.

Цу предприятера дуккха автомашинаш хул ялат чуэцача болх беш. Укх шера хьувкъам чуэцача Надтеречни, Малгобекски районий боахамашка гIо деш хиннаб цу предприятера шофераш.

ЛаьрххIа ялат чуэцача гIо де яхийта автоотряд кийчйир укхаза. Ялат чуэцача дакъа лоацаш хилар бIаь автомашина. Цу районашкара хьувкъам чуийца а баьша хIанз Назрановски, Ачхой - Мартановски районашкарча боахамашка ялат чуэца яхийтай 40 совгIа автомашина.

Автоотряда дика кулгалдеш ва цун начальник Зубарев Петр Семенович. Бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагIа Матюхин Николай Григорьевича кулгалду бригада. Ялат чуэцача хана хьалхара моттиг яьккхай цу коллективо. БартхьоагIо цаI йолаш бригада я из.

— Ялаташ чуэцача хана боахамий кулгалхоша дика тIаийцар тхо, — йоах объединене шоллагIча гаража толашагIа волча шофера Арбиев Мухьмада.—Даа хIама дика дар, Iеш дола моттиг кхоачамболлаш дика кийчъяьяр.

Сайрийна болх баь даьннячул тIехьагIа хоза салаIа, телевизорга хьажа йиш хулар, деша журналаш, газеташ дар ЦIеча уголоке.

Дийнахьа элеваторе кхо рейс е езача метта водителаша 4—5 рейс йора. Ма-хулла ялат ца дойташ сихонца чуэца гIерташ къахьегаш хилар шофераш. Цу боахамашка ялат чуэцаш хилар уж 15—20 дийнахьа. «Ингушский» совхозе ялат чуэцаш 25 автомашин яр. Къаьстта дика къахьегама толамаш доахаш, шоашкара кхычарна масал гойташ хилар шофераш Большаков Михаил, Евлоев Султан, Солтамурадов Хьасан, иштта кхыбараш.

ХIанз доакъар Iалашдеча а доккха гIо ду транспортникаша. Малгобекски района боахамашка доакъар кийчдеча дакъа лоацаш 40 автомашин я. Дийнахьа хьайбай фермашка шофераша дIатIаоз силос. Ше-ше дуккхагIа рейс е гIерташ за хIаравар. Шойла социалистически яхь лелаеш ба уж. Ахчан совгIаташца белгалбоах хьалхле лелаеш бола водителаш.

КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева Кубанерча ялат кхедерашка яздаь письмо коллективе дийша а тийша кхы а лакхара декхараш тIаийцад автотранспортникаша. Цу письмоца доагIача таипара жоп а луш кхы а дикагIа къахьега лаьрхIад водителаша.

О. ШАДИЕВ.

МОСКВА. Эзар гаргга квартир кхоачаргъя москвичашка столица Мосфильмовски улицагIа хьалдеш латта цIа-го хьалдаь даьлча. Цун герга ков гаьцаш егIа берийн спортивни площадкаш хьалъяь кийчдергда. ЦIа-го хьалдеш ба Ленински района Ремстройтреста СУ-1 болхлой.

СУРТА ТIА: кердача цIен фрагмент.

Б. КОРЗИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХУЛИГАНАШЦА — ЛИРА КЪОВСАМ

«Коммунизм хьалъеш йоалача общество моттиг хила йиш яц бокъонаш телхаяран зуламаштей», — йоах КПСС Программа тIа. Из лоархIаме декхар кхоачашдеча дикка доккхача даькъе хIанз а вай мехка дукхагIа даьржача зуламех цаI долча а белгалдувлача дерригача зуламех 30 процент совгIа дIалоацача а хулиганстваца лира къовсам лоаттабарах тийша да.

Хулиганство — общественни порядкана дукхьалара эггара кхерамегIа дола зулам. Цунгара шаьрра хьагучадувл общественни хьашташ теркал ца дар, саг ца лархIар: анархизм, йоакхал, къизал.

Хулиган яха дош метта юкъедена дукха ха я. Из дош 18 бIаьшерехь г. Лондоне баьхачеи къаьстта хьарагIа хиларца белгалбоалаш хинначеи Холиган яхача гIорбаьннача зуламхой ирландски дезала тайпан цIера тIера хьадоагIаш да.

ТIехьагIа хулиганаш яха баьхнаб нах улицашка аьрдагIа леларех, лечкъораш дерех, кхыболча зуламхоех, хIаьта «хулиган» яха дош харцахьа мел лелачох оалаш дIадахад. Вай денешка а каст-каста хулиганаш оал моллагIа а хоза доаца хIама даьча наха. МассагIа хоз уголовни бехктоккхаме озаш болча наха оалаш: «Сейдухьа ю сона суа? Кхы саг-х мича вийнав аз? Ма чIоагIа зулам хиннад дуцах, менна а волаш, кIезиг дукха гIар мара яьйий аз?» Цунна хетачох, наха халхараш деча метте кIезиг дукха гIар мара мича яьй цо. ХIаьта дIатеххкача мишта хул из. Шийна халха яла аьнна йоIага дехар де дезарг ца а лоархIаш, цо вIаьлла дош ца хетачох хул а лаьце шийца халхаякхха озаеш хиннай йоI, хIаьта нагахьа санна цо халхаяла ца тигача, во мел бола мотт бувцаш хиннаб цунга. Юххера а, пхьарсашка гIолла хьа а лаьца из цIавига гIийртаб халкъа дружинникаш, цхьабакъда вож юха гIертав, кхыметтел бийнаш юкъедаха безам болаш а хиннав. Милице отделене дIакхетаве вийзав из, цо халхара майдан тIа леладаь гIулакхаш РСФСР уголовни Кодекса 206 статьяй хьалхарча часта тIа хьахьекха латташ а хулиганство оалаш а хиларах. Цу тIа дIаяздаь латт: «Хулиганство, вешта аьлча ховшшехьа а леладу общественни порядок чIоагIа телхаеши общество ца лоархIилга гучахьа хьахьоккхаши дола гIулакхаш да».

Цу тайпара гIулакхаш зуламе да, хIаьта уж леладаьна сага лаьца воаллаш е исправительни болх беш яккха цхьан шерага кхаччалца суд е, е шовзткъе итт сомага кхаччалца гIод тоха, е общественни бехк баккха йиш я. Цхьабакъда, из бакъахьа ваккха беннача хана халкъа дружинникашта цо духьале ярах, цо леладаь гIулакхаш лакхе вай йийцача 206 статьяй шоллагIа частаца лархIа доагIаши дукха а лирагIа бехкбе йиш йолаши да.

Судебни практико хьахьокх, дукхагIа дола хулигански гIулакхаш корга бохо малар меннача нийслуш хилар. Зулам даьча саго каст-каста оалаш хоз найна: «Веха хиннав со, хIама дагадагIац сона». ХIаьта ше из дувцача хана хет цунна: иштта аьлча ше бехказа воалийтаргва е кIезигагIа бехке хIаьта а верггва аьнна. Цхьабакъда закона хетар иштта дац. Цкъа-дале, медицински Iилмана гучадаьннад, вехача сага ше даь хIама дага ца доагIаш нагахьа моттиг нийслуш ца хилар (патологически вахаргара дIаийккхача,— хIаьта из цхьан юккъа мара хулаш деце а, цхьа моллагIдола вахар дац, сага психика човхаеш да). ШоллагIа-дале, веха волча хана цкъаза кIомагIа хул, ше юхакъовла халагIа хул цунна. Цхьабакъда цунна гешт далла бокъо йолаш из ва яхилга дац из. ТIехдаьккха малв дезац хьайна иштта хета. Вахар-м вахар малий, нахага бахьар фу бала ба уххан?

Закона йоах (уголовни законодательства лардий 12 статья): «Веха а волаш зулам даь саг уголовни бехктоккхама кIалхарвалийтац». ХIаранена дIаховлда, нагахьа санна веха а волаш ше зулам дой, веха хиннавар ше яхаш из бехказа вала гIортарах хIама хургдоацилга. Судо из теркалдергдац. Иштта нийс а делар из РСФСР УК 206 ст. 2 частага хьежжа Р. А. Михомаеви М. У. Хамурзаеви бехке веш дола дош дувцача хана. Из дош судо дувцаш латтача хана гучадаьлар, Михамаеви Хамурзаеви, менна беха а болаш, 1975 шера 5 октябре сайрийна 6 сахьат даьнна хиша мегача хана, Нохч-ГIалгIай АССР Гудермесски района «Комсомольское» яхача юрта тика хьалхашка цхьаккха бахьан а доацаш шоай хулиганалца Висангириевга бала бахьаши во мел бола мотт бувцаши хиннилга а цул тIехьагIа цунна чIоагIа йийтталга а. Зуламхошта де доагIаш дола таIазар даьд Гудермесски городской халкъа суда приговорагIа, хIаьта уж беха хинна хиларах судо кхы а чIоагIагIа баьб царна бехк.

Наьха санна кIезигдуларгдар вайга зуламаш, нагахьа санна маларашт тIехдоахилга юха къовла вайна могаре. Шоашта нахагара къахьегами судагара гешти хиларга дог ма доахалда пьяницаша. Цар даь зулам цо дайдергдац царна.

1930 шера а тIехьа А. А. Герценэона яздаьд: «Хулиганство — маларца дуккагIа «дувзаденна» зулам... Массаза а яхар мо, селханарча «хулигана», хьасомаваьлча ше леладаьчох хIама дагадоагIаш хилац. Цхьабакъда эггара хьалха цунна малар Iочу мадаьллиге а, хулиган ву цо цунах».

«Красный молот» яхача заводера плотник К. кагий хулиганство лелаярах цкъа саннIа дуккхаза а административни бехктоккхаме ийзав, хIаьта цул тIехьагIа уголовни бехк бе боагIаш йола хулиганство цо лелаярах суд яьй цунна. Судебни заседани йолча хана хьакхайкадир цо: нагахьа санна мелча хиннавецаре общественни порядок «толхаергъяцар».

Долче, малар тIехдахарца, хулиганстваца къовсам лоаттабар вай эггара хьалхара декхар да. Цу къовсама юкъе эггара хьалхарча аргIанна хьинаре дакъа лаца деза къахьегамхой коллективаша. ХIаьта къаьле мичай, дуккхача коллективашка цу зуламца лоаттабеча къовсамо хIанз а шийна йогIаш йола моттиг хьалаьца ца хилар. Цхьабола болхлойи гIулакхера нахи балха болхача хана а хул меле, балха хана къаракъаш мел. ХIаьта а предприятейи учрежденейи администраце, массаза а дац цу тайпара моттигаш ца нисъялийтара де дезар. Уж моттигаш теркал ца еш йитача хулиганство доккхача зуламга кхоачаш хул.

Зуламийи уж хьахулийтача бахьанийи овлаш тедлага деррига халкъа юкъара декхар да. Город Москван Бауманский хоржамий округерча харжархошта хьалхашка 1966 шера 10 июне ше къамаьл деш Л. И. Брежнева аьннад: «Общественни паччахьалкхени дешаш къестадеча дакъа лоацилга хIара советски сага бокъо лаьрхIа ца Iеш, цун декхар а, граждански гIулакх а лоархI Коммунистически парте».

Дукха нах, общественни порядок лораяра, зуламашца къовсам лоаттабара, дIахо чуча гIулакхий органий, прокуратура, суда болх эггабдахаш тоа а бергболаш, тIаберзабар духьа парте лаьца никъ — советски правои социалистически законности дегIайхача хана законагIа хила ма-йоаггIара йола процесс я. Из да коммунистически общество хьалхара советски наха новкъарле еш болча къьнара «традицеш лелаеш» мел бараш деррига халкъа тIахьожам оттабара ленински идеяш кхоачашъяр. Хулиганстваца лоаттабеча къовсаме къахьегамхоша дакъа лацара формаш бе-бе я.

Малар тIехдахарца, хулиганстваца, бокъонаш телхаеча кхыча гIулакхашца лоаттабеча къовсама гIулакха юкъе доккха дакъа лоац шоай мукъагIарча халкъа дружинашта, новкъостий судаша, кхыча общественни организацешеи къахьегамхой коллективашеи.

Вай обществе зуламаш мел долча хана, обществана кхераме гIулакхаш мел леладеча хана хулиганстваци кхыча зуламашцеи лоаттабеча къовсаме еррига общественносто дIахо а бехктоккхам лакхбанза баргбац шийн хIара члена хьалхара, тешаеши кхетаеши чакхдоаха гIулакхаш низагIа нийсача новкъа ваккхарца нийса цхьана тарде деза.

Вай обществана юкъе моттиг хила йиш яц хулиганашта. ПаргIатта, цхьанна хIамах ца къахкаши ца кхераши шоаш бахача города, поселка улицашка гIолла лела йиш йолаш хила беза нах.

Л. ЕМЦОВА,
Нохч-ГIалгIай АССР юстице Министерства консультант.

Доазол дехьара

Нью-Йорке, Бостоне, США кхыча городашка хиннай дукхача цаха дакъа а лоацаш Чиле тIема-фашистски хунта дукхьалара демонстрацеш. «Луис Корваланан политически гIулакхах Чиле чубехка боакъача кхыбараштен кортмукъале ле!», «Юха метта оттаде сага бокъонаш езалга!» «ДIадаккха, Пиночета набахтешка нах Iазапе лоаттабелга!», — Иштта дар демонстрацешка хиннараша дIадехар.

ТАСС фотохроника.

ДIАЯХАЧА ХАНАРА IИНДАРГIАШ — МАЛХБУЗЕН БЕРЛИНА ТIА

Брюсселе Европейски сообщества (ЕС) меттай паччахьалкхенаштен правительстваштен керте латтараш вIашагIкхийттача метте решенеш тIайишаяр «европейски парламент» оалача органе 1978 шера бIаьстан юкъе духхьалара хоржамаш дара хьакъехьа. Цхьан хана къаманна а доал деш дола законаш арадаха полномочеш яла лерхI цунна. Къаман суверенитета проблемашца дувзаденна дукхха гIулакхаш а викалаш оттабара боарамаш а бахьан долаш общественноста шеррача гIозарашка критически откликаш хьоайир цу решене.

Кхы а дукхагIа шоаш цецбаьнна хилар хьакхайкаду наха «европейски парламента» полномочеш Малхбузен Берлина йоагIаш хилар ФРГ-е хьакхайкадарца дувзаденна. «Малхбузен Берлин, ФРГ а санна, европейски рынка дакъа да» яхаш юзие а.

Цу тайпара леладеш дола гIулакхаш Малхбузен Берлинах лаьца 1971 шера 3 сентябре США-с, Великобритане, Франце, СССР-о, йиъ оагIорахьара яь соглашени гуччахьа йохае гIертилга лоархI кепайоазон прогрессивни органаша. Цу документа тIа оттадаьчох, Берлина малхбузехьара секторащ, хоьш ма-дарра, шоай къаьстта статуси доала режими йолаш я, ФРГ дакъа долаш а е по доал деш а яц.

Малхбузен Берлин «европейски парламента» гIулакхий доазона юкъеяхьа гIертилга йиъ оагIорахьара яь соглашени эггара хьалхе толхае гIертар хинна Iац. Из чIоагIъенна яьлча деза цу тайпара моттигаш 120 совгIа нийсенний.

Йиъ держава викалаша кулгаш яздаьча соглашене тIеи цунна тIехьа йоагIача приложенеш тIеи белгалдоакхх, федеральни президента, федеральни правительства, федеральни собрее, бундесратаи бундестагой, шоай комитеташ а фракцеш а тIехьа. ХIаьта иштта Германе Федеративни Республика кхыча паччахьалкхен учреждеаша уж секторащ хьалхагIа а мо мара ФРГ дакъа долаш а яц. дIахо а по доал деэгдолаш а яц яхача положенеа духьала йола конституционни е должностной акташ Берлина малхбузехьарча секторашка чакхйоахарг ца хилар. ХIаьта а ФРГ бундесратеи бундестагеи фракцешеи комитеташеи Малхбузен Берлине хиларал совгIа, городера шоай хIанз а тIехьа заседанеш еш влиянии гIулакхаши массе оагIорахьара шерле а гIерт. Из хьахьокхаш дола масалаш кIезига дац. Укх тайпара цаI мукъагIа доаладергда аз: административни центр — город Киль Берлинера 350 километр гаьна йолча Шлезвиг-Гольштейн яхача малхбузенгерманскн лаьттан ХДС фракце заседани хилар рейхстага адане чу 31 мае.

Хоаттаргда вай, селлара гаьна викъ беш ха сенца йоаьйн депутаташа? Фракце председатела Уве Баршела ше делар жоп»: «Рейха столицаш тха айхха бувзам хилар дIахьокхара къаьнарча берлински рейхстагал дикагIа а йолаш моттиг яц».

«(Малхбузен) Берлине вай хургдолаш йолча моллагIча торонах пайда эца беза вай». — хьакхайкаду малхбузенгерманскн ХДС председатела Гельмут Кола, хIанз хулача хоржамашка ХДС) ХСС-агара ФРГ канцлера посте вахийта оттаваьча кандидата. Христиански демократий лидера хьакхайкаяь уйла цар гIулакхашкара гучайийна Iэц. Укх тIеххьарча хана цу тайпара тенденцеш каст-каста гучаювл СДПГ-еи СвДП-еи правительственни коалице акцешкара а. Масала, Малхбузен Берлине гонахьара Iалам лоради федеральни ведомство вIашагIъеллаяр. хIаьта заседанеш ераш ФРГ правительственни комитеташ я, федеральни правительстваьга хьалхле а йолаш дунен халкъашта юкъера выставкаш вIашагIъехк.

Йиъ оагIорахьарча соглашене еш йола дика воздействи практике холуш болча дукха а дукхагIча малхбузенберлинцаша къоабалъю из, йиза из кхоачашъяра тIехьа латт уж. Общественностага хаттараш даьчул тIехьагIа хьахиннараша, малхбузенберлински сенато уж хIанз а тIехьа кепатеха арадаьхаде а, хьахьокх. масала, укх тайпара хIамаш: Малхбузен Берлине бахача нахах 40 процент бараштa хет, соглашенеца кулгаш яздаьчул тIехьагIа дена городера вахар тоаденнад аьнна. Диъ дакъах кхо дакъа хIана бац аьнна болча наха белгалдоакхх, ГДР территоре тIа гIоллархча транзитни сообщенеца ювзаенна процедураш шоашта мегаш хилар. Аханел дукхагIа болча малхбузенберлинцаша хьакхайкаду, малхбузенберлински сенатаи ГДР правительствани юкъе города политико - экономически хьала хьакъехьа вIашагIтIехьбаьнеча барга шоаш раьза хилар.

Кхыча дешашца аьлча, йиъ оагIорахьара соглашене белгалъяьча Малхбузен Берлина положенеца моллагIча тайпара гIийрта а ревизи а гIертар цига бахача чIьха хьаштаьта духьал да. Малхбузен Берлин Европерча машарен кхоххам кIаьдбарен конструктивни элемент хилар лоа тха городе бахача дукхха а дукхагIа болча наха а белгалдоакхх «Ди вархайт» яхача газето, Малхбузен Берлина Социалистически единий парте органо.

Цу малхбузенберлинцаша кхетадеш тIайишар «европейски парламенте» хулача хоржамашка Малхбузен Берлино миччa бесса лаьца а дакъа лацар йиъ оагIорахьара соглашени гIожагIча тайпара толхаяр а соглашене доазонашта юкъерча райене хьаштдоацараш ца вийсдалийта гIертаргья оагIонаш аьнна цу тIа дIаязлаь латтачунца тарлугдоацаш а хургдар, яха СССР МИД-о 3 августа яьча заявлене тIара дешаш.

В. ВЯСТРИК,
АПИ соб. корр.

Малхбузен Берлин.

Кисумера больница

— Болх шортта ба тхона, — йоах Кисумерча советски больница керттерча лоро Т. Эвелияс. — Наькъашка хула хатараши кхыдола хьовзамаши бахьан долаш, дуккхача пациенташа лазараш гаьна дувлийтарах дукха халонаш тIалатт вай лораштa...

ХIара денна Кене эггара гаьнагIча городашкареи юрташкареи итташ а бIаьш а унахой боагIа Кисуме. Административни центр из город а йолаш йолча Ньянза яхача провинце доазонел гаьнна арахьа дIахезай эрсий больница сийлахьа цIи. Советски Союзерча лоращта тIабаха ловш дуккха а ба.

Больница керттерча хирурга, медицински Iилмай кандидата Мавроди Валерий Михайловича говзал йовз дуккхача кенийцашта. Кхо бутт хьалхагIа Виктория яхача Iама юххерча цхьан кенийски юртара саг воалавир больнице саггота операци е езаш. Берда йисте папирус хьокхаш хиннав из. ЙоархIашта юкъера дага а доацаш воатIагар тIакхийттай цунна. Кхеравеннача цу сага бера Iесежай панга, по чIегIаш хьокхаш хинна дигнлг. Аькхан уизаречa цергашкахьара Iоажал хилара кхерам тIаэттаб герз доацаш висача сага. ШогIа детташ хеза оарцагIа баьхкача лоалахоша кIалхара ваькккхав из. ХIаьта а воча хьал тIа хиннав саг. Цергаш йийтта пхьарсаш, аьча баламаш хиннад. Сакхетам чура ваьннеи Iонха цIий дайнеи волаш больнице воалаваьв воатIагаро вувчара ваькккхар.

Сиха операционни истола тIа виллача советски хирурго массехк сахьата къовсам лоаттабаьб сага вахар бахьан долаш, хIаьта толам а баькхаб. Лозаваь хиннар хIанз бокъонца вийрзав. Хирурга операци яь кулгаш хийцца болх беш да. ВоатIагара бага баллийса цхьа пIелг мара хIама дац эшаш.

Шерра йовзаш я кхыча советски лорий цIераш а: Минскерча В. Кривоносова, Ярославлерча Р. Киселева, москвичий В. Толмачевеи Б. Леоновеи. Шоай низ ца кхобеш, ха ца къовсаш къахьег цу массане а.

Кисумерча больнице хIара шера юкъера лаьрхIача цхьа эзари ах эзари совгIа хирургически 700 гаргга гинекологически операци ю, дукхагIъяраш Iалаьмате чоалхане а йолаш. Халача лазарашца къовсам лоаттабара лораштa чIоагIа новкъостал деш дола рентгеновски сурташ итташ эзараш да.

Кисумера больнични комплекс 12 шу хьалхагIа хьалъяьй СССР-о технически новкъостал а деш. ХIанз укхаза къахьегаш я африкански масштабашка диллача тоъал йоккха опытни лорий отряд. Советски медикел совгIа укхаза иштта къахьегаш ба индийцаши африканцаши, шоеx дукха бараш советски вузаш яьха а болаш. Кисумски больницах Кене шиь тайпара дешара центр а хиннай! Укхаза дарбаш дайта меттел, деша а ух нах. Практика цу чу чакхйоакх столицин университета медицински факультет йисте яьккхараша.

«Эрсий доктор» яха цIи лакхача говзалеи йоккхача опытеи гойтам а хинна дIаэттай Кене. ХIаьта миччахьа а шо нийслелча, массе меттера корабоагIаргба шоана советски лор волча хинна нах, массе метте цхьатарра оалаш хоаргда шоана: «Эрсий доктор — из дика да».

Г. СКОБЕЛЕВ,
ТАСС корреспондент.
Найроби.

КИНОИ ПЯТИЛЕТКА ПЛАНАШ

Берригача мехка санна, Нохч-ГIалгIайчен халкъа боахам дегIабоалабара керттерча проблемаех цаI я Iилман-технически прогресса ларда тIа общественни производства эффективность лакхъяр. Цу декхара лоархIам кхета а беш, советски халкъа турпалара къахьегам гойтача, КПСС ленински политика хьахьокхача йолаш йолча фондацарча художественни документальни фильмаех ма хулла дикагIа пайда эца гIерт республика киносеть. Зрителашца беча массово-политически кхетамеи балха тайп-тайпара формаши методаши юкъекхухь республикански киносето. Масала, «Парте вай коммунизмага дуг», «ДоттагIалца ба вай низ», «Коммунисташ массе хана хьалха ба» яха кинолектореш, Советски киноискусствера коммунистий куц-сибат», «КIимарс — 76» яха киносайренаш, иштта кхыдараш. Уж гIулакхаш кхоачашеча керттера теркам тIабохийт «Коммунист», «Хьа заманхо», «Директор», «ТIакIалтIа баькка бай», «Iама йисте», «Председатель», «Деррига а наха дус», «Преми» яха а кхыйола а дикагIа йола фильмаш хьокхара.

Тематически киной гойтача лаьрххIача хроника сеансашка, Челюскинцев цIерагIарча кинотеатра хроника зале, предприятешка, совхозашка, колхозашка, паркашка шерра пайда эц хронико-документальни Iилма-популярни фильмех. Цу ленташа дувц Даьхенах, партех, иттлагIча пятилетке доахача толамех. Зрителашта езаннай «Вай — Советски Союз», «Са республиках дола дош», «Хургдар дIадолалу тахан», «Дунен хала наькъаш». Европа лоархIаме ди», «Корвалана дог», яха а кхыйола я фильмаш. Юрта боахам дегIабоалабара, юртбоахамерча производства дIахо а специализацеи концентраци яра, хIанзарча индустриальни ларда тIа из яккхара дешаш теркама юкъмоттиге латт Нохч-ГIалгIай киносете. Кино средствaех пайда а эцаш, юртбоахама балхаш дIадовзийтаро новкъостал ду хьайбаш, лаьтта лeладара культура лакхъяра, хий дехкача лаьттаехи мелиораци яра хакъоастаьча капитальни вложенехи ма-хулла дикагIа пайда эцара, совхозаштеи колхозаштеи хьалхашка латта лоархIаме декхараш кхоачашдара.

Юртара керттера дувзъа — лаьтта боча леладар. чIоагIагIа доакъара база хьалъяр, промышленни ларда тIа шура а дулх а доаккхаргдола хIанзара комплексаш хьалъяр, иштта кхыдола юрта боахама лоархIаме дешаш юкъера ца доалийташ леладу Нохч-ГIалгIайчен кинофикатораша. Цу тIулакха хIара колхозе и совхозе а бетта 3—4-зза юртбоахама тематиках йола Iилма-популярни хронико-документальни фильмаш гойт. Республика юрта боахама Министерстваца цхьана Нохч-ГIалгIай АССР-и Министрий Совета кинофикаце управлене тIахьожам лоаттабу техникана ремонт яри пайда эцари, ялат шиь ханнахьа дIадери ца дойташ чудари дикагIча тайпара дIадовзийташ йола фильмаш хьокхаргйолаш районни киносета директеца колхозашеи совхозашеи шоай ханнахьа договораш яра.

Шелковски, Гудермесски, Урус-Мартановски иштта кхыча районашка дика чакхйоах юртбоахама фильмаш гойтара фестивалаш. Республика киносето боккха теркам тIаухийт Iалам лорадара фильмаш хьокхара. Республика кинофикаце управлене Нохч-ГIалгIай Iалам лорадара республикански общественаца цхьана еш я «Iалам лорадар — деррига халкъа гIулакх» яхача девизагIа йола кинофильмай фестиваль.

КПСС XXV-ча съездеи Нохч-ГIалгIай XV-ча областной партийни конференцеи решенеш керте а лувцаш, республика киносета болхлоша теркам тIаухийт кинозрителашта атеистически интернациональни кхетам балара дешашта. Идеологически болх тоабара духьа пайда эц массово - политически балха тайп-тайпарча формаехи методехи. Из «КПСС-а турпала никъ», «Деррига а сага долча гIулакха», «Парти — вай кулгалхо» яха кинолектореш, «Атеист» яха фильмаш хьокхача киноклуб, тематически киной гойт.

«ДоттагIалца ба вай низ» яхача кинолекторе занятеш ю, масала, «СССР халкъий доттагIал — КПСС ленински къаман политика сийлахь-доккха карагIдаьннар», «Советски халкъ — керда исторически общность», «Нохч-ГIалгIайчен интернациональни бувзамаш» яхача темагIа. Кинолекторе балха юкъекхухь халкъий доттагIала хетадаь дикагIдола киноленташ. Уж да «ССР Союза дошо юбилей». «Вай — Советски Союз», «Нохч - ГIалгIайчен лаьтта вIашагI кхетар», «Венгрецара вIашагIкхетар», «БIаьшераши шераши», «Са республиках дола дош», иштта кхыдараш.

Дынах юхедисаращца къовсам лоаттабеча киносета болхлоша керттера лоархI кIоаргга уйла яь цахаддаш беш бола болх, къаьстта кагирхоща а беш. Цу пропагандана дикка новкъостал ду Iилманен техникан тIехника карагIдьннараша. Кинотеатрашка боккхача шейно - теоретически боараме йиншай лекцеш, тешавеш йола беседаш яь, дына духьалара фильмаш хьекхай, лоацца аьлча, Iилма - атеистически хьехама ерригача средстваех шерра пайда а эцаш, уж гIулакхаш даро дына хьесам чIоагIгIа бохабий. дIабоакхх.

«Ца а кхераш тIагIерттa къовсам лоаттабе» яхача кинолекторе, «Атеист» аьнна йолча киноклуба балха юкъе йоккха моттиг дIалоац «Сага кхетам чу дына уйлаш хьахилар», «Дына сектий антисоветски гIулакхаш», «Бусулба дына реакционни чулоацам», «Саг шиий нраз я истори а хьадер ва» яхача а иштта кхыдолча а дешаша. Безаме хьеж нах «Дала саг мишта хьаваьв», «Даьла тешаш», «Даьла а нах эш», иштта кхыча дына духьаларча фильмашка. Хала хете а республикански кинопроката конторе доацаш да бусалба ды, цхьа лехар, урдув, гаргалонна тIагIолла харцваьнна саг хьаллацар, кхензабараш маьре ахийтар санна дола тIехьадисараш гучадоахаш йола фильмаш.

Студенташтеи дешаш болча кагирхоштеи коммунистически кхетам балара белгалла болх бу республика киносета болхлоша. Толамца болх беш я «Контакт» яха студенчески киноклуб. Цун балха юкъе йоккха моттиг дIалоац кагирхошта эстетически кхетам балара дешаша. Республика дешархоша беча балха юкъекхухь тайп-тайпара формаши методаши: «Къонал» яхача городерча кинотеатре болх беш я «Светофор» яха киноклуб, кхелетараштa лаьрхIа правови лекторий: «Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац», «Спорт езар низ болаш хилар ла», «Баьццара хьу», «Тимуровски команда», «Доазон тIара «Зарница» яха тематически киной гойт цига.

Алкоголизмаца къовсам лоаттабеча районни комиссешца, унахцIено лораеча органашца, прокуратура, милице, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешца айхха бувзам а лоаттабеш, республикански кинофикаце управлене дикка пайда эц кинолекторех, киноклубех. «Корта бохабеш дола малар меларашцара къовсам» яхача лекторе эггара кIезигагIа йича бетта шозза ю занятеш. Цига дувц «Алкоголь—дезала моастагIа», «Малар коммунистически моралаца доагIаш доаца социальни зулам да»; иштта кхыдола дешаш, «Ши оамал», «Берал дочкъадераш», «Суда хьалхашка» яха документальни фильмаш гойт.

Ерригача средстваех пайда а эцаш, КПСС XXV-ча съездо хьалхашка оттадаь бехктокхаме декхараш кхоачашдара шоай берригa низ тIаберзабаьб республика киносета болхлоша.

М. ДИКАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета кинофикаце управлене воккхагIвола редактор.

Тахани кхоанеи хургда

28 август

С. М. Кирова цIерагIара культуран салаIарен парк. 11.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 18.00. Баьццара театр. «ДоттагIалца низ болаш да вай» яхача девизагIа халкъа талантий хьажар. Шалийски района художественни самодеятельноста коллектива концерт. 16.00 «Литературеи искусствои дегIадара КПСС-а лоархIам!» кинолекторий. 19.30. «Мехка гIолла» — кинофестиваль. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11.00 Кинозал. Болх бу «Заманхо» яхача берийн кхелетарийн кинотеатро. 11.00 Болх бу аттракционий городоко. 19.00 Ахканара кинолекторий. «Алкоголизми зулами лалла да» — лекци. 20.00 — Iилма-популярнии документальнии фильмаш.

Н. К. Крупскаяй цIерагIара культура Дворец. 15.00.—18.00. Болх бу машинаькъахой революционни. тIемеи къахьегамеи сийлен халкъа музея. 16.00 — 21.00. Аттракционаш. 19.30. Ахканара кинолекторий «Спорт хьа вахаре» — лекци. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00 Бераштa ловзарaши массовкаши. 17.00. Кердача технически литература обзор. 18.00. Социалистически яхье котбьинараштa хетадаь. «Тха кIира» яха радиожурнал. 20.00. Документальни фильмаш.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 11.00. Болх бу «Чебурашка» яхача кинотеатро. 16.00. Граждански оборонах йола кинолекторий. 17.00. «Барттайначеи къахьегамеи дезале» яхача темах Катаяма цIерагIарча поселка цIей. Программа юкъе: лекци, концерт, депутата, лора, юриста консультацеш, кинофильмаш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30. Башкирски АССР-а хетадаь кинофильми беседеи.

КИМ цIерагIара клуб. 17.00. Вежарашца цхьан дезале» беседа. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

29 август

С. М. Кирова цIерагIара культуран салаIарен парк. 11.00 Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00 — Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 18.00 Баьццара театр. «ДоттагIалца низ болаш да вай» яхача девизагIа халкъа талантий хьажар. Наурски района художественни самодеятельноста хьажар. 16.00. Кинолекторий, «Спорти унахцIенои» — лекци «Мехка гIолла» — кинофестиваль. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 10.00. Болх бу аттракционий городоко. 11.00 Болх бу «Заманхо» яхача берийн кхелетарийн кинотеатро 16.00 — Паек «Исламах доалла зе» — радиожурнал. 20.00. Ахканара кинолекторий. Iилма - популярнии документальнии фильмаш. 20.00 Баьццара театр. Болх бу кинофильмаш шозлагIа гойтача кинотеатро

Н. К. Крупскаяй цIерагIара культура Дворец. 10.00. Болх бу «Къона ленинец» яхача кинотеатро. 11.00.—21.00. Аттракционаш. 15.00. — 18.00. Болх бу машинаькъахой революционни. тIемеи къахьегамеи сийлен халкъа музея 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Iадика хийла ахка, марша йоагIийла, школа» яха Iуйре. 11.00. «Нийсархо» яха кинотеатр. 13.00. Саратовски оперетта театра «Покотуха—Моз» яха спектакль. 20.00. «Даьхе» яха кинолекторий. «Мехка гIолла» — кинофестиваль.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 11.00. «Чебурашка» яха кинотеатр. 16.00. Наькъа тIа леларa кхерамзле лораяра кинолекторий 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

Венгерски халкъа боахамера доккхийн бехктокхамеи декхараш кхоачашделга тIадиллад мехкарча кхалнаха. Сурта тIа латт Ласло Анна «Икарус» яхача йовзаш йолча будапештски автобусни завода конструкторий группа кулгалхо. Цоа цун новкъосташеи проекташ оттаяь хьаяь я тайп-тайпарча хьалашка болх беш йола дукхха машинаш. Ласлос иштта ше дакъа лоац хьаньча моделашта пробни испытанеш еча а. Укх сурта тIа — хозалгеи кIаьдалгеи диллача фега делача лайнарашца а къовса йиш йолча «Икарус-270» яхача экспериментальни образеца юхе латт къона кхалсаг.

МТИ—ТАСС сурт.

Берий библиотека

Дукха ха йоацаш МагIалбикерча централизни городской библиотеке хьайийлар берий отделени. ЗIамигача дешархоша цунга сатувса дукха ха яр.

Библиотека фонде хIанз 14 эзар книжка да, кастта кхы а дукхагIа хургдолаш да уж.

Бераш книжкаш хьахаржа, деша Iомадарал совгIа библиотека заведующе Коттоева Махьмада Дибас, библиотекараша Гарданова Любас, Бекова Мадинас берашца сакъердаме викторинаш, дийшача книжках лаьца къамаьлаш, бераштa кхетаеш атта йола беседаш, лекцеш еш выставкаш ю.

Бераш чIоагIа раьза хилар А. Гайдара хетаяь «БIухо, йоазонхо, большевик» яхача Iуйренна. Иштта берий яздархочун С. А. Баруздина 50 шу дизара хетаяь сайре а, «Дерригача дунен тIа машар хилба» яха книжкай обзор а езаелар бераштa. Цу мероприятешка дакъа лоац бераша шоаш а.

Дукха ха йоацаш бераш кийчдаьд «Сийлахь - боккхача Дай - мехка тIом» яха альбом. Из кийчлеча къаьстта хьинаре дакъа лаьцар дешархоша Коттоев Руслана, Хамхоева Зинас, Мальсагова Азас, Гарданов Адама, Полтаев Германа, Глоба Светас.

Дукха еза бераштa шоай библиотека а цун болхлой а.

Д. КАРТОЕВ.

ХIара сайрийна вай хьаьшо — Саратовски оперетта театро выступленеш ю М. Ю. Лермонтова цIерагIара театра зрительни зал тIанк аьнна йиза хул. Из атта кхетадеш да. Оперетта театрацара, музыкальни комеде жанрацара безам боарам боацаш боккха ба.

Оперетта турпалашта нийслу сакъердаме приключенеш, вахаре нийслуш дола цатоамаш. хIаман сакхуваш хиларца цар ловш хилар, юххера а из деррига дика чакхдаларо тIа ца увзаш Iе йиш яц зрителаш.

Болгера денача театро грозненцашта а республике бахача наха а хьекхар В. Соловьев-Седоя «Барайтта шу», М. Самойлова «Цу хана Севилье» яха музыкальни комедеш, Ф. Легара «Цыгански безам», И. Кальмана «Сильва», И. Штрауса «Цыгански барони» «Бурдолги», иштта кхыйола оперетташ.

И. Штрауса «Бурдолг» яха оперетта оттаяьй режиссера В. Макарова. Безам тIагIоргболча тайпарен товш оттаяь хиларца белгала я из спектакль.

Оперетта турпалашца хулаш дар белакъежарца тIаэцаш аттеи озабенна боацаши ловз актераша Э. Никифорова, Л. Мартынова, Э. Карасев, В. Порфилов, В. Мироненко, иштта кхыбараша.

Зийна да: театро классически произведени оттаяр из массаза а коллектива бехктокхаме экзамен хилар. Саратовски оперетта театро шиь тайпара яьча отчето оалийт цу экзаменах уж сийленца лоархIабаьб аьнна.

С. МАДАЕВ.

СУРТА ТIА: артисташ Л. Мартынован В. Мироненкои И. Штрауса «Бурдолг» яхача спектакле.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 август
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Лаьчарчий гIетта Iомалу». Ерригсоюзни тIема - спортивни «Орленок» ловзара финалах йола репортаж. 10.00 — «Шоана. берий дай-нохой» 10.30 — Ашарий программа. «Iуйранара почта». 11.00 — «Кхерам боацаш лелар» Передача дакъа лоац СССР МВД заместитела Б. Т. Шумилина. 11.30 — Музейшкеи выставочни залашкеи гIолла. 12.00 — Ашарий календарь. 12.25 — Телевизионни очерк. 12.55 — Поэзи. Иван Франко. 13.25 — Фильм-балет. 13.35 — «Спортлото» тираж. 14.05 — «Дешара шу доладаларга» Передача дакъа лоац СССР просвещене министра М. А. Прокофьева. 14.35 — Концерт. 15.30 — «Деррига а хар лов». Киножурнал. 15.10 — «Африке лeладаьраш» яхача циклацара (США) «хьа а дехе хIалакде» яха телевизионни художественни фильма премьера. 16.00 — «Саг. Лаьтта. Сигале». Передача дIахьу шоаза Советски Союза Турпала СССР летчик - космонавта В. И. Севастьянова. 16.30 — «Сказ» ансамбла концерт. 17.00 — «УнахцIено» яха Iилмай - популярни программа. 17.30 — Мультфильмай программа 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Хьайбай дунеичу» Передача дIахьу журналиста В. П. Пескова. 19.15 — Концерт. 19.25 — «Iуйранара поезд» яха телевизионни художественни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кинопанорама. Передача дIахьу кинокритика Г. А. Капралова. Передача чакхъяьлча — кердадараш

II-ПРОГРАММА

13.00 — «Телехьажархой письмоех». 13.15 — «Сарахьа юрта клубе» (нохчий меттала): 13.45 — Оперетта Саратовски театра спектакль.

29 август
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — «Дiаотта гимнастике!» 9.30 — «Гургал бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — «Тайп-тайпара иллеш». 11.45 — «Литературни дешараш». 12.05 — «Ашарий киоск» Передача дIахьу Э. Беляевас. 12.35 — «Юрта сахьат». 13.35 — «ВоохIагIа сигале» яха художественни фильм. 15.10 — «Тахан шахтера Ди». КIора промышленноста предприятей перекличка. Передача дIахьу СССР кIора промышленноста министра Б. Ф. Братченко. 15.40 — Шахтерашта йола ашарий программа. 17.05 — Дешара керда шу доладалара, хетаяь передача. 17.35 — Телевизионни документальни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Дунен халкъий юкъара панорама. 18.55 — «Молдавски сюита». 19.10 — «Бибомбеллой леченье» яха «Тахан сарахьа Фериндель» серепара итальянски фильм. 20.00 — Кинона гойташ никъ бу клуб. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Ашарий абонемент». Эрсий романс доккх СССР халкъа артистка. И. Архиповас. 22.10 — Фильм-концерт.

II-ПРОГРАММА

12.00 — Лакхерча классашка дешараштa. Тележурнал 12.25 — Мультфильм 12.35 — Хьехам лучуи телевизионни университет. «Лаьтта дукха деза Iомаве». 13.05 — «Солярис» художественни фильм. I-ра сери Телехьажархой заявкех. 14.20 — Киножурнал. 14.30 — «Солярис» яха художественни фильм 2-гIа сери.

РАДИО

28 август

6.30 — Хьайбаш лeладерий ахкарa гIулакхаш. «Терский» совхозера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.28 — «Сердало» газета обзор 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Къонал» яха. радиовыпуск (эрсий меттала). 14.30 — Сатирически радиожурнал «КIарцхал» (эрсий меттала), 14.55 — «Ашарашца — доттагIала темаш» яхача циклера передача (эрсий меттала) 15.40 — М. С. Плиев «Хала урхе» романа оагIонаш тIара. (гIалгIай меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре». 18.30 — Сакъердамерча иллей концерт (гIалгIай меттала).

29 август

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дуккхаеза ашараш. 12.10 — Сатирически радиожурнал (нохчий меттала). 15.15 — «Ше сийгаш» Пионерашта школьникаштеи передача (гIалгIай меттала). 15.45 — «КIирадеи ашарий программа (эрсий меттала). 16.30 — Радиовыпуск. «Школьник глобус» (эрсий меттала). 18.30 — «Иллеца доттагIал дараштa» яха концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла хувцалуш морхаш а йолаш йоачан а йоацаш малхбоалехьара секунде 3—7 метр сиха мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике гIолла 27—32 градуси Грозне — 29—31 градуси йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи республике хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр сиха мух хьекхаш хилеи фегара температура бийсанна 13—18 градуси дийнахьа 25—30 градуси йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарeи культурaи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92.

Заказ № 6246.